សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

កិច្ចស៊ើបសួរក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ ដល់ថ្ងៃទី១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩

តាក់តែងឡើងដោយ

និស្សិតឈ្មោះ៖ **ម៉េង វឌ្ឍនា**

ក. យឹម រាជូនី

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **ជួន ប៊ុនធី**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ១៩

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៥

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៩

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំឈ្មោះ **ម៉េង ចន្ថុនា** និង **ក. យឹម រាជ្ជនី** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្រ្ត ឆ្នាំទី៤ ជំនាន់ទី ១៩ ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០១៥-២០១៩ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្រ្ត និងវិទ្យាសាស្រ្តសេដ្ឋកិច្ច។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតជូនចំពោះ៖

លោកឪពុក និង អ្នកម្តាយ ដែលបានផ្តល់កំណើត និងពលីកម្មគ្រប់បែបយ៉ាងដើម្បីចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា ផ្តល់នូវភាពកក់ក្តៅ សេចក្តីស្រលាញ់អនុគ្រោះ ព្រហ្មវិហារធម៌ និងអប់រំទូន្មានកូនឱ្យប្រព្រឹត្តខ្លួនដើរតាមគន្លងធម៌ ព្រមទាំងទំនុកបម្រុងគ្រប់យ៉ាង ទាំងផ្នែកសម្ភារៈ និងស្មារតី ជាពិសេស លោកតែងតែនៅចាំលើកទឹកចិត្តដល់កូន ទាំងការសិក្សា និង កិច្ចការផ្សេងៗទៀតតាំងពីថ្នាក់បឋមសិក្សា រហូតដល់បញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនៅសាកលវិទ្យាល័យ ហើយទទួលបានជោគជ័យដោយមោទនភាព។

ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង ថ្នាក់ដឹកនាំ និងលោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យទាំងអស់ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្រ្ត និងវិទ្យាសាស្រ្តសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានជួយសម្រួល និងគាំទ្រដល់ការសិក្សារបស់យើងខ្ញុំយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់នូវគ្រប់មុខវិជ្ជាដ៏មានតម្លៃ ទើបធ្វើឱ្យយើងខ្ញុំទទួលបានចំណេះដឹងដ៏ឧត្តុងឧត្តម ដើម្បីទុកជាអាវុធដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់កែលម្អជីវិតទៅថ្ងៃអនាគត។

ជាពិសេសទៅទៀតនោះ យើងខ្ញុំសូមសម្តែងនូវសេចក្តីថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ **លោកសាស្ត្រាចារ្យ ជួន ម៉ុនធី** ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យដ៏មានទេពកោសល្យ និងមានបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ក្នុងសង្គម ដោយលោកបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ និងកម្លាំងកាយចិត្តដើម្បីធ្វើការណែនាំ បង្ហាត់បង្ហាញ ផ្តល់យោបល់ និងផ្តល់នូវវិធីសាស្រ្តល្អៗក្នុងការសរសេរសារណា ព្រមទាំងជួយកែលម្អនូវរាល់ចំនុចខ្វះខាតទាំងឡាយ ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ការសរសេរសារណារបស់យើងខ្ញុំឱ្យបានល្អប្រសើរ រហូតបានចងក្រងជាសារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនេះដោយជោគជ័យ។

ជាទីបញ្ចប់យើងខ្ញុំ សូមប្រសិទ្ធិពរជ័យជូនចំពោះ លោកឪពុក អ្នកម្តាយ ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក-លោកស្រី សាស្ត្រាចារ្យទាំងអស់ សូមឱ្យជួបប្រទះតែនឹងសេចក្តីសុខ សេចក្តីចម្រើន ជាពិសេសសូមឱ្យទទួលបានជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ចការងារ និងសូមឱ្យជួបតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ **អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ** កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

យើងខ្ញុំជានិស្សិត នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី ១៩ ឆ្នាំសិក្សា ២០១៥-២០១៩ ក្រោយពីធ្លាប់បានឆ្លងកាត់ការសិក្សានៅថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រឆ្នាំទី៣ ទី២ នូវមុខវិជ្ជានីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌស្របតាមកម្មវិធីសិក្សារបស់សកលវិទ្យាល័យ និងការស្រាវជ្រាវនានា។ នៅឆ្នាំទី៤នេះ ដែលជាឆ្នាំបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រដោយមានឱកាសដ៏មានតម្លៃក្នុងការសរសេរសារណានេះ យើងខ្ញុំបានជ្រើសរើសយកនូវប្រធានបទមួយស្តីពី **កិច្ចស៊ើបសួរក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ** ដើម្បីយកមកធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងជាសារណានេះឡើង។

យើងខ្ញុំបានសម្រេចជ្រើសយកប្រធានបទនេះ មកធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីទុកជាឯកសារ សម្រាប់បំពេញនូវតម្រូវការរបស់សិស្ស និស្សិតជំនាន់ក្រោយនិងជួយដល់លោកអ្នកទាំងអស់ ដែលបានសិក្សាស្រាវជ្រាវជំនាញនីតិសាស្ត្រហើយចង់យកទៅធ្វើការសិក្សាបន្ត ទៅនឹងអ្វីដែលទាក់ទងទៅនឹងប្រធានបទនេះ។ ជាពិសេស យើងខ្ញុំចង់ដឹង និងចង់សិក្សាឱ្យស៊ីជម្រៅច្បាស់លាស់បន្ថែមទៀតទៅលើខ្លឹមសារ និងអត្ថន័យនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌទាំងមូលជាក់ស្តែងជុំវិញប្រធានបទស្តីពី **កិច្ចស៊ើបសួរក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ**។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការចងក្រងសារណានេះឡើង ក្នុងគោលដៅដើម្បីទទួលបាននូវបទពិសោធន៍ក្នុងការរៀបចំសៀវភៅ និងកែប្រែចំណុចខ្វះខាត ផ្នែកអក្ខរាវិរុទ្ធឲ្យកាន់តែប្រសើរឡើង។

នៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងឯកសារនេះឡើង ប្រាកដជាមាននូវចំណុចខ្វះខាតខាងផ្នែកខ្លឹមសារ និងមានកំហុសខុសឆ្គងអក្ខរាវិរុទ្ធជាមិនខាន។ យើងខ្ញុំ សង្ឃឹមថារាល់កំហុសខុសឆ្គងទាំងឡាយ ដែលកើតមានឡើងក្នុងឯកសារនេះនឹងទទួលបាននូវការអធ្យាស្រ័យ និងអភ័យទោសពីសំណាក់ ឯកឧត្តម លោកទំទាវ លោក លោកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ និងមិត្តអ្នកអានគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានជាមិនខាន។

យើងខ្ញុំ សូមទទួលនូវការរិះគន់ និងការកែតម្រូវទាំងឡាយក្នុងន័យស្ថាបនាពីសំណាក់អស់លោក លោកស្រី និងមិត្តអ្នកអានទាំងអស់គ្រប់ពេលវេលា។

ជាទីបញ្ចប់ខ្ញុំសូមគោរពជូនពរដល់ ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ និងមិត្តអ្នកអានទាំងអស់ សូមជួបប្រទះតែសំណាងល្អ និងជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ច ព្រមទាំងពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ **អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ** កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្ដីផ្ដើម ១

ជំពូកទី ១. មន្ទីរស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូង ៤

ផ្នែកទី ១. សញ្ញាណទូទៅនៃចៅក្រមស៊ើបសួរនៃមន្ទីរស៊ើបសួរ ៤

កថាខណ្ឌទី ១. ការទទួលបានគុណសម្បត្តិជាចៅក្រមស៊ើបសួរ ៤

ក. លក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រមស៊ើបសួរ ៤

ខ. ការដកហូត និង វិសមិតភាព ៤

កថាខណ្ឌទី ២. សមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ៥

ក. សមត្ថកិច្ចដែនដី ៥

ខ. សមត្ថកិច្ចតាមរឿងក្ដី ៦

ផ្នែកទី ២. ដំណើរការស៊ើបសួរតាមការលប្បវត្តិរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ៧

កថាខណ្ឌទី ១. ការបើកការស៊ើបសួរ ៧

ក. លក្ខណៈទម្រង់នៃបណ្ដឹង និង អានុភាពនៃបណ្ដឹង ៧

ក.១. ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ៧

ក.២. ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ៨

ក.៣. អានុភាពនៃបណ្ដឹង ៩

ខ. វិសាលភាពនៃបណ្ដឹង ១០

ខ.១. ព្រំដែនស៊ើបសួរនៃបណ្ដឹងចំពោះអង្គហេតុ ១០

ខ.២. ព្រំដែនស៊ើបសួរចំពោះឯកត្តបុគ្គល ១២

កថាខណ្ឌទី ២. ការស្រាវជ្រាវរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ១២

ក. វិធីសាស្ត្រស្វែងរកភស្ដុតាងរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ១២

ក.១. ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ ១២

ក.២. ការសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ ១៣

ក.៣. ការស្ដាប់ចម្លើយដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសាក្សី ១៤

ក.៤. ការឆែកឆេរ និងការចាប់យកភស្ដុតាង ១៦

ក.៥. កោសលវិច័យ ១៧

ក.៦. ការស្លាប់ទូរស័ព្ទ ២០
ខ. សិទ្ធិអំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងស្វែងរកមូលកភាពនៃអង្គហេតុ ២០
ខ.១. សិទ្ធិអំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងការចាត់ចែងអង្គហេតុ ២០
ខ.១.១. ការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដោយផ្ទាល់របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ២០
ខ.១.២. ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ២១
ខ.២. សិទ្ធិអំណាចបង្ខំរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ វិធានការនិរន្តរាយ ២៤
ខ.២.១. ការបង្ខំឱ្យចូលខ្លួនក្នុងដំណើរការកិច្ចនិតិវិធី ២៤
ខ.២.១.១. ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន ២៤
ខ.២.១.២. ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ២៥
ខ.២.១.៣. ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ២៦
ខ.២.២. សិទ្ធិអំណាចត្រួតពិនិត្យថែរក្សាជនត្រូវចោទ ២៧
ខ.២.២.១. ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ២៧
ខ.២.២.២. ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ៣១
កថាខណ្ឌទី ៣. ការបិទបញ្ចប់នីតិវិធីស៊ើបសួរ ៣៤
ក. លំហូរនីតិវិធីបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ ៣៤
ក.១. ដីកាជូនព័ត៌មាននៃការបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ ៣៤
ក.២. ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ៣៥
ខ. ដីកាដំណោះស្រាយ ៣៦
ខ.១. ដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ៣៦
ខ.២. ដីកាសម្រេចបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅជំនុំជម្រះ ៣៧
ជំពូកទី ២. សភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ ៣៨
ផ្នែកទី ១. សញ្ញាណនៃសភាស៊ើបសួរ ៣៨
កថាខណ្ឌទី ១. តួនាទីនៃសភាពិសេសនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ ៣៨
ក. ភារកិច្ចរដ្ឋបាលនៃសភាស៊ើបសួរ ៣៨
ខ. ការត្រួតពិនិត្យនិយ័តភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួររបស់មន្ទីរស៊ើបសួរ ៣៩
កថាខណ្ឌទី ២. អំណាចរបស់សភាស៊ើបសួរ ៤២
ក. អំណាចយុត្តាធិការនៃសភាស៊ើបសួរ ៤២
ខ. អំណាចផ្ទាល់របស់ប្រធានសភាស៊ើបសួរ និងបន្ទាប់បន្សំ ៤៣
ផ្នែកទី ២. ដំណើរការនីតិវិធីនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ៤៥

កថាខណ្ឌទី ១. គុណវុឌ្ឍន៍នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ **៤៥**
ក. តំណាងអយ្យការ **៤៥**
ខ. ភាគី **៤៦**
ខ.១. ជនត្រូវចោទ **៤៦**
ខ.២. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី **៤៨**
កថាខណ្ឌទី ២. យន្តការរបស់សភាស៊ើបសួរ **៥០**
ក. ដំណើរការសវនាការរបស់សភាស៊ើបសួរ **៥០**
ខ. អានុភាពនៃមោឃភាពដោយសភាស៊ើបសួរ **៥៣**
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន **៥៤**
អនុសាសន៍ **៥៦**
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្ដីផ្ដើម

ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសមួយដែលកំពុងមានការអភិវឌ្ឍ ព្រមទាំងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចមានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សំគាល់។ ប៉ុន្តែក៏ជាកត្តាមួយដែលបានធ្វើឱ្យមានការប្រកួតប្រជែងដើម្បីដណ្ដើមផលប្រយោជន៍គ្នា ក្នុងគោលដៅបំពេញនូវសេចក្ដីត្រូវការឥតព្រំដែនរបស់ខ្លួន ដោយបានបង្កឱ្យមាននូវភាពអនាធិបតេយ្យ គ្មានសណ្ដាប់ធ្នាប់ និងបាត់បង់នូវតម្លៃសីលធម៌សង្គម ហើយបានបង្កឱ្យមាននូវអំពើអសកម្មនានាដែលនាំឱ្យមានផលវិបាកនៅក្នុងសង្គមជាតិ។ វិធីសាស្ត្រដើម្បីទប់ស្កាត់នូវសកម្មភាពទាំងនោះ រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការតាក់តែងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានាដើម្បីផ្ដន្ទាទោសលើបុគ្គលទាំងនោះ។ តួយ៉ាងដូចជាក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលកំណត់អំពីការដាក់ទណ្ឌកម្មដល់ជនដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ចំណែកឯក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានចែងនូវសំណុំវិធានទាក់ទងទៅនឹងការគ្រប់គ្រង ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅ និងការវិនិច្ឆ័យលើរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ។

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានចងក្រងឡើងក្នុងគោលដៅសំខាន់ទាក់ទងទៅនឹងដំណាក់កាលនៃការវិនិច្ឆ័យបទល្មើសជាច្រើនរួមមាន ដំណាក់កាលរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ក្នុងការកសាងសំណុំរឿងហើយបន្តទៅដល់ ដំណាក់កាលរបស់អយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីខេត្ត ដើម្បីចោទប្រកាន់រួចបញ្ជូនបន្តរហូតដល់ ដំណាក់កាលចៅក្រមស៊ើបសួរ និងនៅដំណាក់កាលចុងក្រោយគឺ ដំណាក់កាលជំនុះជម្រះក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ។

ទោះបីជានៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មានដំណាក់កាលជាច្រើនក៏ដោយ ដំណាក់កាលស៊ើបសួររបស់យុត្តាធិការស៊ើបសួរ ជានីតិវិធីស្វែងរកការពិតមួយដែលមានសារៈសំខាន់ ដោយហេតុថា ដំណាក់កាលនេះបង្ហាញពីស្មារតីនៃគោលការណ៍បែងចែកអំណាចក្នុងស្ថាប័នតុលាការក្នុងស្វែងរក និងធានាយុត្តិធម៌ ជូនប្រជាពលរដ្ឋស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងបទបញ្ញត្តិច្បាប់នានា។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានសបញ្ជាក់ពីការកំណត់សិទ្ធិអំណាចពិសេសរបស់យុត្តាធិការស៊ើបសួររួមមាន សិទ្ធិក្នុងការស្រាវជ្រាវបទល្មើស និងបញ្ជាក់នូវការពិតក្នុងរឿងហេតុដែលទាក់ទងនឹងអង្គហេតុ ដែលតំណាងអយ្យការបានរៀបចំសំណុំរឿងដាក់ប្ដឹងមកចៅក្រមស៊ើបសួរ និងមាននូវវិធានការមួយចំនួនដែលក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ផងដែរ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏ត្រូវបានកំណត់ឱ្យមាននូវសមត្ថកិច្ចពីរគឺ សមត្ថកិច្ចដែនដី និងសមត្ថកិច្ចតាមរឿងក្ដី ជាពិសេសនោះក៏មាននូវអំណាចក្នុងការស្រាវជ្រាវចាប់យកវត្ថុតាង ការសួរចម្លើយ ការស្ដាប់ចម្លើយនូវបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ ការដាក់ជនត្រូវចោទឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ និងអំណាចពិសេសមួយទៀតនោះ គឺការប្រើប្រាស់នូវយន្តការនៃវិធានការនិរន្តរាយ

(ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន និងដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន) ព្រមទាំងការលើកលែងការចោទប្រកាន់ទៅលើជនត្រូវចោទទៀតផង។ ទោះបីជាចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលបានសិទ្ធិអំណាចដូចនេះក៏ដោយ ប៉ុន្តែចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបើកការស៊ើបសួរទៅបានលុះត្រាណាតែទទួលបាននូវដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរពីព្រះរាជអាជ្ញា ដែលជាដំណាក់កាលដំបូងនៃការចាប់ផ្តើមកិច្ចស៊ើបសួរ និងជាការផ្តល់នូវសិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ទៅឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរប្រើប្រាស់ដើម្បីស្វែងរកការពិតស្របតាមបញ្ញត្តិច្បាប់។

ម្យ៉ាងវិញទៀតក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មិនបានកំណត់ចំពោះចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីថិរវេលានៅក្នុងការស្រាវជ្រាវបទល្មើសនោះទេ ឬអាចនិយាយបានថារយៈពេលនៃការបិទបញ្ចប់ការស្រាវជ្រាវនៅពេលណាឡើយ ដោយច្បាប់ទុកសិទ្ធឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើបុរេវិនិច្ឆ័យក្នុងការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ឬបញ្ចប់តាមរយៈការស្នើសុំរបស់ភាគី។ កាលដែលមិនកំណត់ពេលវេលាបញ្ចប់សម្រាប់កិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងការស្រាវជ្រាវបទល្មើស មានគោលដៅដើម្បីឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការស្វែងរកភស្តុតាងដាក់បន្ទុក និងភស្តុតាងដោះបន្ទុក។ នៅក្នុងនោះផងដែរ ការស៊ើបសួរមិនមែនមានតែនៅក្នុងដំណាក់កាលសាលាដំបូងនោះទេ ចំពោះនៅដំណាក់កាលសាលាឧទ្ធរណ៍ក៏មានផងដែរ ដែលហៅថា **សភាស៊ើបសួរ**។ ការបង្កើតឡើងនូវសភាស៊ើបសួរ ដែលជាដំណាក់កាលទីពីរនៃការស៊ើបសួរដែលមានបន្ទាប់ពីមន្ទីរស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូងរាជធានីខេត្ត គឺដើម្បីធានាឱ្យនីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរអនុវត្តប្រកបទៅដោយសុក្រឹត្យភាព យុត្តិធម៌ ឱ្យទៅជនត្រូវចោទ និងដើម្បីត្រួតពិនិត្យលើនិយ័តភាពនៃនីតិវិធីរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរនៅសាលាដំបូង។ ជាក់ស្តែង សភាស៊ើបសួរក៏មាននូវអំណាចក្នុងការធ្វើការស៊ើបសួរ និងស្រាវជ្រាវរកភស្តុតាងទាំងឡាយណាដែលអាចសម្តែងចេញនូវភាពពិតផងដែរ។ នៅក្នុងនោះដែរ សភាស៊ើបសួរមានអំណាចក្នុងការប្តឹងសុំធ្វើបត្យាប័ននូវបុគ្គលទាំងឡាយណា ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនៅក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលចាត់ទុកជាបទល្មើសតាមច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ទោះបីជានីតិវិធីទាំងអស់បានបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧ យ៉ាងណាក៏ដោយ ចំពោះចំណាត់ការទាំងឡាយរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ និងសភាស៊ើបសួរ នៅក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌនីមួយៗសង្កេតឃើញថាសាធារណៈជនទូទៅ និងនីតិសាស្ត្រជនខ្មែរមួយចំនួននៅមិនទាន់យល់អំពីនីតិវិធីនេះឱ្យបានច្បាស់លាស់នៅឡើយទេ។ ដូចនេះ ទើបមានមតិមួយចំនួនតែងតែលើកឡើងនូវចម្ងល់មួយចំនួនថា ហេតុអ្វីបានជាចាប់ជនសង្ស័យហើយបែរជាមានការដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ឬមួយក៏មិនត្រូវបានតុលាការជម្រះក្តីភ្លាមៗទៅវិញ? ហេតុអ្វីចាំបាច់មានការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន?

ហេតុអ្វីបានជាតុលាការដោះលែងជនត្រូវចោទនោះឱ្យនៅក្រៅទៅវិញ? ហេតុដូចម្ដេចទើបតុលាការប្រកាសលើកលែងការចោទប្រកាន់?

ដូច្នេះ ដើម្បីជ្រៀបច្បាស់នៃសំនួនបញ្ហាទាំងឡាយខាងលើដែលជាការប្រឈម ប្រធានបទនេះនឹងជួយធ្វើការដោះស្រាយនូវចម្ងល់ទាំងឡាយដែលកើតមានឡើង រួមទាំងបកស្រាយបំភ្លឺឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ទៀតផង។ មិនតែប៉ុណ្ណោះក៏មានការបកស្រាយស៊ីជម្រៅពាក់ព័ន្ធទៅនឹងនីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ និងសភាស៊ើបសួរដោយមានការបែងចែកជារចនាបទដូចខាងក្រោម៖

ជំពូកទី១. មន្ទីរស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូង

ជំពូកទី២. សភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍

ជំពូកទី ១

មន្ទីរស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូង

ផ្នែកទី ១. សញ្ញាណទូទៅនៃចៅក្រមស៊ើបសួរនៃមន្ទីរស៊ើបសួរ

កថាខណ្ឌទី ១. ការទទួលបានគុណសម្បត្តិជាចៅក្រមស៊ើបសួរ

ក. លក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រមស៊ើបសួរ

ស្ថាប័នតុលាការ ជាអំណាចឯករាជ្យ។ តុលាការ ធានារក្សាអនាគតិ និងការពារសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ចៅក្រមនៃតុលាការគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ត្រូវបំពេញភារកិច្ចនេះដោយគោរពយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ឱ្យអស់ពីដួងចិត្ត និងសម្បជញ្ញៈរបស់ខ្លួន។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនខុសពីលក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា និងការរៀបចំអង្គការតុលាការឡើយ។

មន្ទីរស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូង គឺជាផ្នែកមួយនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌដែលអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីនីតិព្រហ្មទណ្ឌ។ ប្រធានសាលាដំបូងត្រូវចាត់តាំងចៅក្រមយ៉ាងតិច ០២ (ពីរ) រូប តាមដីកាសម្រេចឱ្យបំពេញតួនាទីជាចៅក្រមស៊ើបសួរ នៅមន្ទីរស៊ើបសួរនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌ នៃសាលាដំបូង[1]។ ដីកានេះផងដែរ ត្រូវកំណត់អំពីលំដាប់លេខរៀងសម្រាប់ការបំពេញការងារ។ ករណីពុំមានចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬខ្វះចៅក្រមស៊ើបសួរ ប្រធានសាលាដំបូងអាចចាត់តាំងចៅក្រមនៃតុលាការជំនាញផ្សេងដើម្បីបំពេញមុខងារស៊ើបសួរបាន។

ខ. ការដកហូត និង ទិសមិតភាព

កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរពុំអាចបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួនបានទេ ដោយសារការឈប់សម្រាក ដោយមានជម្ងឺ ឬដោយមានមូលហេតុផ្សេងៗទៀត ចៅក្រមស៊ើបសួរផ្សេងទៀតនៃតុលាការដដែលត្រូវបានចាត់តាំងជាបណ្តោះអាសន្នដោយប្រធានតុលាការ ដើម្បីបំពេញមុខងារស៊ើបសួរ ក្នុងករណីកាលណាពុំមានចៅក្រមស៊ើបសួរ ចៅក្រមផ្សេងទៀតនៃតុលាការដដែលអាចត្រូវបានចាត់តាំងជាបណ្តោះអាសន្នដោយប្រធានតុលាការ ដើម្បីបំពេញមុខងារស៊ើបសួរ។ ប្រធានតុលាការចេញដីកាចាត់តាំងមួយ ដែលពុំបើកផ្លូវតវ៉ាឡើយ។ សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់ ត្រូវបានបែងចែកដោយប្រធានតុលាការ កាលណាមានចៅក្រមស៊ើបសួរច្រើនរូបនៅក្នុងតុលាការមួយ។

ការដកហូតសំណុំរឿងពីចៅក្រមស៊ើបសួរ ដើម្បីប្រគល់ជូនចៅក្រមស៊ើបសួរម្នាក់ទៀត អាចស្នើទៅប្រធានតុលាការ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃរដ្ឋបាលដ៏ល្អនៃយុត្តិធម៌ និងវាសចាកពីភាព

[1] ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការឆ្នាំ២០១៤, មាត្រា២០

លម្អៀង។ ការស្នើសុំនេះ អាចធ្វើឡើងដោយពាក្យសុំដោយមានសំអាងហេតុរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលធ្វើឡើងដោយការផ្តើមគំនិតផ្ទាល់ខ្លួន ឬតាមរយៈពាក្យប្តឹងរបស់ភាគី។

ការដកហូតសំណុំរឿងពីចៅក្រមស៊ើបសួរ ដោយយោងតាមមូលហេតុនៃការប្តឹងជិតចិត្តចៅក្រមអាសនៈ[2]។ បណ្តឹងជិតចិត្ត អាចទទួលបានតែចៅក្រមអាសនៈតែប៉ុណ្ណោះ ដូចមូលហេតុខាងក្រោម៖

- កាលណាចៅក្រម ឬសហព័ទ្ធរបស់ចៅក្រម ឬអតីតសហព័ទ្ធរបស់ចៅក្រមជាភាគីណាមួយក្នុងរឿងក្តី។
- កាលណាជាញាតិលោហិតរហូតដល់ថ្នាក់ទី ៦ ឬ ញាតិពន្ធរហូតដល់ថ្នាក់ទី ៣ ឬ អតីតញាតិពន្ធរហូតដល់ថ្នាក់ទី ៣ របស់ភាគីណាមួយ
- កាលណាចៅក្រមជាអ្នកអាណាព្យាបាលរបស់ភាគីណាមួយ
- កាលណាចៅក្រមដែលទទួលបន្ទុករឿងក្តី ធ្លាប់ ឬ កំពុងមានវិវាទនៅតុលាការជាមួយភាគីណាមួយ
- កាលណាចៅក្រមបានធ្វើជាសាក្សី ឬ អ្នកជំនាញក្នុងរឿងក្តី
- កាលណាចៅក្រមជា ឬ ធ្លាប់ជាអ្នកតំណាង ឬ ជាអ្នកជំនួយឱ្យភាគីចំពោះរឿងក្តី ឬកាលណាចៅក្រមបានចូលរួមក្នុងការសម្រេចសេចក្តីក្នុងនាមជាមជ្ឈត្តករចំពោះរឿងក្តី ឬ បានចូលរួមក្នុងការសម្រេចសេចក្តីនៅសាលាដំបូងដែលបានប្តឹងឧបាស្រ័យ ឬ ការជំនុំជម្រះនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលបានឧបាស្រ័យ ឬ បង្ហាញមតិយោបល់ណែនាំផ្នែកច្បាប់ចំពោះរឿងក្តី។

ចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនអាចចូលរួមជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌដែលខ្លួនបានចាត់ការក្នុងឋានៈជាចៅក្រមស៊ើបសួរបានទេ។

កថាខណ្ឌទី ២. សមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ក. សមត្ថកិច្ចដែនដី

ចៅក្រមស៊ើបសួរស្ថិតនៅជាមួយសាលាដំបូង ដូច្នេះសមត្ថកិច្ចក្នុងដែនដីរបស់តុលាការនេះចំពោះគ្រប់បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ច និងចំពោះបទល្មើសដែលដូចទៅនឹងសមត្ថកិច្ចដែនដីរបស់សាលាដំបូងដែរ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ[3] មានសមត្ថកិច្ចនាទីកន្លែងបទល្មើស ៖

- ចៅក្រមស៊ើបសួរនាទីកន្លែងប្រព្រឹត្តបទល្មើស

[2] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៧

[3] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១២៣

- ចៅក្រមស៊ើបសួរនាទីលំនៅឋាន ឬ ទីសំណាក់របស់បុគ្គលដែលសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស
- ចៅក្រមស៊ើបសួរនាទីកន្លែងចាប់ខ្លួនបុគ្គលដែលសង្ស័យថា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

ក្នុងករណីដែលមានទំនាស់រវាងចៅក្រមស៊ើបសួរច្រើនរូប នៅសាលាដំបូងខុសៗគ្នា ហើយទទួលបណ្តឹងទាំងអស់ដូចគ្នា អំពីរឿងព្រហ្មទណ្ឌតែមួយ ទំនាស់នេះត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានសភាស៊ើបសួរដើម្បីសម្រេច។ ចំពោះ វិវាទសមត្ថកិច្ចដែនដី រវាងសភាស៊ើបសួរច្រើន ការសម្រេចពីសមត្ថកិច្ចរបស់សភាស៊ើបសួរ ត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានតុលាការកំពូល ដើម្បីសម្រេច។ ការសម្រេចរបស់ប្រធានតុលាការកំពូល ជាសាលដីកាសម្រេចបិទផ្លូវតវ៉ា។

ខ. សមត្ថកិច្ចតាមរឿងក្តី

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានកំណត់សមត្ថកិច្ចរបស់ស្ថាប័នអយ្យការ និងតុលាការ តាមដំណាក់នីមួយៗ ឈរលើស្មារតីនៃគោលការណ៍បែងចែកមុខងាររបស់ស្ថាប័នអយ្យការ និងតុលាការ ដែលជាវិបាកចេញពីគោលការណ៍បែងចែងអំណាច។ ស្ថាប័នតុលាការ ពុំអាចប្តឹងមកដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ដើម្បីស៊ើបសួរ ឬវិនិច្ឆ័យបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌឡើយ ទោះបីជាតុលាការនោះបានដឹងដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់នូវបទល្មើសនោះក៏ដោយ។ ដូច្នេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចស៊ើបសួរបានលុះត្រាតែត្រូវបានប្តឹងពីរឿងព្រហ្មទណ្ឌដោយព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ជនរងគ្រោះដែលអាចបើកការស៊ើបសួរដោយតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ (មានចង្អុលបង្ហាញក្នុងផ្នែកទី២ កថាខណ្ឌទី១ ការបើកការស៊ើបសួរ)។ ប៉ុន្តែ ការស៊ើបសួរមិនមានលក្ខណៈចាំបាច់ចំពោះការវិនិច្ឆ័យបទល្មើសនោះទេ។ ហេតុដូច្នេះ ការស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរចំពោះបទល្មើសទាំង ៣ (បី) ប្រភេទ អាស្រ័យលើការប្តឹងពីព្រះរាជអាជ្ញា តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរអន្តរាគមន៍របស់គាត់ត្រូវធ្វើដោយខានពុំបានចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ[4]។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ មានសមត្ថកិច្ចទៅលើគ្រប់បុគ្គលទាំងអស់ លើកលែងតែរឿងព្រហ្មទណ្ឌជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការពិសេស។

[4] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១២២

ផ្នែកទី ២. ដំណើរការស៊ើបសួរតាមកាលប្បវត្តិរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ

កថាខណ្ឌទី ១. ការបើកការស៊ើបសួរ

ក. លក្ខណៈទម្រង់នៃបណ្ដឹង និង អានុភាពនៃបណ្ដឹង

ក.១. ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

ការស៊ើបសួរ ត្រូវបានបើកដោយដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបើកការស៊ើបសួរ[5]។

ការបើកការស៊ើបសួរ ត្រូវបានបើកតាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដែលត្រូវប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ការស៊ើបសួរអាចបើកប្រឆាំងនឹងបុគ្គលម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដោយមានចង្អុលប្រាប់ឈ្មោះ ឬ ប្រឆាំងនឹងអញ្ញាតជន។ ដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររួមមានៈ

- សេចក្ដីសង្ខេបនៃអង្គហេតុ
- ការកំណត់ឈ្មោះបទល្មើស
- ការបង្ហាញអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើស និង
- ឈ្មោះបុគ្គលដែលត្រូវរងការស៊ើបសួរ ប្រសិនបើអាចកំណត់បាន។

ដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទ និងចុះហត្ថលេខា។ ការបើកការស៊ើបសួរក្នុងករណីបទមជ្ឈិម ជាជម្រើសនៃការចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ពីអង្គហេតុដែលបញ្ជូនទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។

ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្ដែង សេចក្ដីសន្និដ្ឋានត្រូវមានភ្ជាប់មកជាមួយនូវលិខិតផ្សេងៗដែលកំណត់ពីអង្គហេតុ។ ករណីនេះ គ្រាន់តែអ្នកចុះហត្ថលេខា ដល់ទិដ្ឋការលើនិទ្ទេសទាំងនោះវាគ្រប់គ្រាន់ទៅហើយ ព្រោះវាមានតម្លៃស្មើនឹងការវិភាគនៃលិខិតនេះ។ លិខិតភ្ជាប់ត្រូវបានសន្មតថាមានបន្ទុកនូវគ្រប់ការចង្អុលបង្ហាញដែលចាំបាច់នានា សម្រាប់បំភ្លឺចៅក្រមស៊ើបសួរ និងដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរកំណត់ពីកម្មវត្ថុពិតប្រាកដ ព្រមទាំងវិសាលភាពនៃបណ្ដឹង ដោយផ្អែកទៅលើការចង្អុលបង្ហាញក្នុងលិខិតភ្ជាប់នោះ។

ជាទូទៅ លិខិតភ្ជាប់ គឺជាលិខិតដែលចេញក្នុងពេលស៊ើបអង្កេត ជាក់ស្ដែង ឬ ពេលស៊ើបអង្កេតបឋម។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ជានិច្ចកាលជាលិខិតលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលត្រូវបានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងហត្ថលេខា បើពុំនោះទេនឹងនាំឱ្យមានមោឃភាពទាំងដីកា និងលិខិតផ្សេងៗទៀតដែលចេញក្រោយមកទៀត។

[5] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា៤៤

ក.២. ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីតាមផ្លូវអន្តរាគមន៍

ជនរងគ្រោះនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម អាចដាក់ពាក្យប្ដឹងដោយតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ពាក្យប្ដឹងដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី មានអានុភាពប្ដឹងដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើការកត់សម្គាល់នូវការដាក់ពាក្យប្ដឹង ដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីតាមដីកា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជូនបណ្ដឹងនេះទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ក្រោយពីបានឃើញពាក្យប្ដឹងដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ តាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរនេះ អាចធ្វើប្រឆាំងនឹងអញ្ញាតជន ទោះបីជាបណ្ដឹងដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ចោទទៅលើបុគ្គលម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ក៏ដោយ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសុំដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរកុំឱ្យស៊ើបសួរ ប្រសិនបើបណ្ដឹងអាជ្ញាត្រូវបានផុតរលត់ ឬ ប្រសិនបើអំពើនោះមិនមែនជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌទេ។ ក្នុងករណីដែលចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចមិនស៊ើបសួរ ចៅក្រមរូបនេះត្រូវចេញដីកាសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុ ដែលត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ក្នុងករណីដែលចៅក្រមស៊ើបសួរនៅតែសម្រេចស៊ើបសួរ ចៅក្រមរូបនេះត្រូវចេញដីកាសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុ ហើយត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា[6]។ ដោយផ្អែកទៅលើធនធាននៃដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងទៅលើការលំបាកនៃរឿងដែលអាចមើលឃើញជាមុន ចៅក្រមស៊ើបសួរកំណត់តាមដីកាសម្រេចនូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបង់ ព្រមទាំងរយៈពេលដែលត្រូវបង់ប្រាក់នេះផង។ ប្រសិនបើដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីពុំមានលទ្ធភាពអាចបង់ប្រាក់តម្កល់ទុកបានទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចលើកលែងមិនឱ្យបង់ប្រាក់នេះបាន។ ដីកានេះត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ក្នុងករណីដែលមានការបង់ប្រាក់តម្កល់ទុក ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទទួលបង្កាន់ដៃដែលមានចុះហត្ថលេខាដោយប្រធានតុលាការ ព្រះរាជអាជ្ញា និងក្រឡាបញ្ជី។ ប្រសិនបើប្រាក់តម្កល់ទុក មិនត្រូវបានបង់នៅក្នុងរយៈពេលដែលកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរទេ ពាក្យប្ដឹងដោយមានការតាំងខ្លួនដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវប្រកាសថាមិនអាចទទួលបានដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរនេះសម្រេចតាមដីកាដែលត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ប្រាក់តម្កល់ទុកត្រូវបង្វិលទៅសាមីខ្លួននៅពេលបញ្ចប់នីតិវិធី។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើការស៊ើបសួរដែលបានបើកបន្ទាប់ពីមានពាក្យប្ដឹង ដោយមានការតាំងខ្លួនដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានបិទតាមដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ហើយប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរយល់ឃើញថា នីតិវិធីធ្វើឡើងដោយរំលោភ ឬ ដោយ

[6] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៣៩

អូសបន្លាយពេលវេលា នោះចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចសម្រេចតាមដីកាសម្រេចឱ្យដើមបណ្ដឹងបង់ប្រាក់ពិន័យរដ្ឋប្បវេណី។ ចំនួនប្រាក់ពិន័យមិនអាចលើសចំនួនទឹកប្រាក់តម្កល់ទុកឡើយ។ ដីកាសម្រេចឱ្យបង់ប្រាក់ពិន័យនេះ ត្រូវឱ្យដំណឹងដល់សាមីខ្លួនជាបន្ទាន់។ ប្រាក់តម្កល់ទុក ត្រូវតម្កល់ទុកនៅក្នុងគណនីពិសេស ដែលបើកនៅក្នុងធនាគារ ឬ រក្សាទុកនៅក្នុងទីកន្លែងដែលមានការធានាសន្តិសុខយ៉ាងរឹងមាំ។ ទីកន្លែងនេះត្រូវបានជ្រើសរើសតាមការព្រមព្រៀងគ្នារបស់ប្រធានតុលាការ និងព្រះរាជអាជ្ញា[7]។

នៅពេលដែលចៅក្រមស៊ើបសួរ ទទួលពាក្យបណ្ដឹងធម្មតាដោយពុំមានការតាំងខ្លួនជាដើមរដ្ឋប្បវេណី ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្ដឹងនេះទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ពាក្យបណ្ដឹងនេះ ត្រូវដោះស្រាយដូចជាបណ្ដឹងដទៃទៀត ដោយមានការពិនិត្យវាយតម្លៃដោយសេរីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាទៅលើចំណាត់ការបន្ត (បញ្ជាឱ្យបើកការស៊ើបអង្កេត ឬប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬតម្កល់រឿងទុកមិនចាត់ការ)។

គ្រប់ជនរងគ្រោះនៃបទល្មើសដែលបានប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីបានគ្រប់ពេលវេលានៃនីតិវិធី ការតាំងខ្លួននេះធ្វើឡើងដោយគ្មានទម្រង់អ្វីទេ។ វាអាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។

ក.៣. អានុភាពនៃបណ្ដឹង

សេចក្ដីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ មានអានុភាពដាក់បណ្ដឹងអាជ្ញាឱ្យមានចលនាចំពោះអំពើដែលចែងក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋាននេះ។ ម្យ៉ាងទៀង សេចក្ដីសន្និដ្ឋានបង្អាក់អាជ្ញាយុកាលនៃបណ្ដឹងអាជ្ញា ទៅលើអំពើដែលប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ និងទៅលើបទល្មើសដែលមិនអាចបែងចែកបាន ឬដែលទាក់ទងគ្នា ប៉ុន្តែមិនបានចែងក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋាន។

ចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលពាក្យបណ្ដឹង ដែលមិនអាចដកវិញបាន ពីអំពើដែលចែងក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋាន។ ហេតុដូច្នេះ ព្រះរាជអាជ្ញា បាត់បង់នូវសិទ្ធិសម្រេចចំពោះអំពើខាងលើនេះ។ គាត់ពុំអាចតម្កល់រឿងទុកមិនចាត់ការទៀតបានទេ។ ម្យ៉ាងទៀត គាត់ក៏លែងមានសិទ្ធិបញ្ជានគរបាល ឬកងរាជអាវុធហត្ថ ឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតទៅលើអំពើតែមួយនេះទៀតដែរ។ ទាញចេញពីគោលការណ៍នេះ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចព្យាយាមធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់វិសាលភាពនៃបណ្ដឹងក្នុងពេលដែលកំពុងស៊ើបសួរទេ។ ដូច្នេះសេចក្ដីសន្និដ្ឋានបន្ថែមដែលធ្វើឡើងក្នុងបំណាងនេះ មិនអាចត្រូវបានអនុវត្តទេ ទាក់ទងទៅនឹងបុគ្គល ទាំងព្រះរាជអាជ្ញា ទាំងជនរងគ្រោះដែលបានតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីលែងអាចចង្អុលបង្ហាញបុគ្គលណាមួយដោយផ្ទាល់នៅចំពោះមុខសាលាវិនិច្ឆ័យ ក្នុង

[7] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៤០

កំឡុងពេលស៊ើបអង្កេត ឬ បន្ទាប់ពីពេលដែលចៅក្រមស៊ើបសួរបានចេញដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់។

ចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលទទួលពាក្យបណ្តឹងដោយត្រឹមត្រូវ មានករណីយកិច្ចត្រូវស៊ើបសួរ។ ដូច្នេះ គាត់មិនអាចបដិសេធស៊ើបសួររឿងអ្វីមួយដោយសំអាងថាការស៊ើបសួរពុំមានប្រយោជន៍ ព្រោះរឿងនេះស៊ើបសួររួចហើយ។ គាត់ពុំអាចបដិសេធមិនស៊ើបសួរ ដោយយកលេសថា ការស៊ើបសួរពុំអាចទទួលលទ្ធផល ព្រោះអំពើនោះមិនមែនជាបទល្មើសដែលចែងក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ទោះបីវាជាអំពើល្មើសក៏ដោយ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ មានកាតព្វកិច្ចផ្ទៀងផ្ទាត់សមត្ថកិច្ចសម្ភារៈ និងសមត្ថកិច្ចដែនដី ជាអាទិ៍ គាត់មិនអាចប្រកាសថាខ្លួនពុំមានសមត្ថកិច្ចខាងដែនដីដរាបណា ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនទាន់បានធ្វើការស្រាវជ្រាវចាំបាច់នានា ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់សមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ជាពិសេស ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលបណ្តឹងដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលសរសេរថា ម្នាក់ក្នុងចំណោមជនសង្ស័យ និងដែលត្រូវបរិហាររស់នៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់គាត់។ ប្រសិនបើ ចៅក្រមស៊ើបសួរយល់ឃើញថា ខ្លួនពុំមានសមត្ថកិច្ច ចៅក្រមស៊ើបសួរចេញដីកាអសមត្ថកិច្ច ប៉ុន្តែបើចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលពាក្យបណ្តឹងពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែសម្រេចដោយយោងតាមសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់អយ្យការ។ ក្នុងករណីផ្សេងទៀត សមត្ថកិច្ចតាមសាច់រឿង និងតាមដែនដីជាសមត្ថកិច្ចពិតមែន ក៏ប៉ុន្តែចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបដិសេធមិនស៊ើបសួរបានជាអាទិ៍ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបដិសេធមិនស៊ើបសួរ ដោយចេញដីកាដែលមានសំអាងហេតុក្នុងខណៈដែលការចោទប្រកាន់ហាក់មិនអាចធ្វើទៅបាន។

ឧទាហរណ៍៖ ករណីដែលរឿងមួយមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការស៊ើបសួរ ប្រសិនបើអំពើមិនអាចចាត់ទុកជាបទល្មើស អាជ្ញាយុកាលនៃបណ្តឹងអាជ្ញាផុតរលត់ ឬរឿងរ៉ាវត្រូវបានវិនិច្ឆ័យរួចហើយ។ យោងទៅលើមូលហេតុទាក់ទងនឹងបណ្តឹងអាជ្ញាខ្លួនឯងផ្ទាល់ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្តឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានមិនស៊ើបសួរ ប្រសិនបើអំពើមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការចោទប្រកាន់ស្របច្បាប់ណាមួយ ឬដោយសន្មតថាអំពើនេះត្រូវបានបង្ហាញ ប៉ុន្តែវាមិនមែនជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្នុងករណីដែលចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចផ្សេងពីនេះ គាត់ត្រូវចេញដីកាដែលមានសំអាងហេតុ។

ខ. វិសាលភាពនៃបណ្តឹង

ខ.១. ព្រំដែនស៊ើបសួរនៃបណ្តឹងចំពោះអង្គហេតុ

អង្គហេតុ គឺជាលក្ខណៈចាំបាច់ដែលត្រូវតែមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ព្រោះការមិនបំពេញគ្រប់លក្ខខណ្ឌនៃទម្រង់ការ នឹងធ្វើឱ្យដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរនោះត្រូវទុកជាមោឃភាព។ ការកំណត់ឱ្យច្បាស់លាស់ពីទីតាំង និងពេលវេលានៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស

នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ អាចកំណត់ពីព្រំដែននៃសិទ្ធិក្នុងការស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរទៅលើអង្គហេតុ ដើម្បីបញ្ចៀសការស៊ើបសួរហួសការកំណត់ដែលអាចនាំឱ្យមានការយឺតយ៉ាវក្នុងនីតិវិធី។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ទទួលបណ្តឹងអំពីអង្គហេតុដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវតែស៊ើបសួរអំពីអង្គហេតុនោះតែប៉ុណ្ណោះ។ នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ត្រូវកំណត់ឱ្យច្បាស់អំពីអង្គហេតុ ហើយដីកានោះនឹងចងចៅក្រមស៊ើបសួរ ឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរតែទៅលើអង្គហេតុនោះតែប៉ុណ្ណោះ[8]។ ទោះក្នុងករណី ចៅក្រមស៊ើបសួររកឃើញថាមានអង្គហេតុថ្មីទៀតក៏ដោយ ក៏ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនអាចរំលោភសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ដោយធ្វើការស៊ើបសួរទៅលើអង្គហេតុថ្មីនោះដោយខ្លួនឯងបានទេ។

ការអនុវត្តជាក់ស្តែង ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចធ្វើការបែងចែកកិច្ចស៊ើបសួរទាក់ទងទៅនឹងអំពើឬអង្គហេតុនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរៈ

- អំពើដែលរៀបរាប់នៅក្នុងកំណត់ហេតុ ដែលភ្ជាប់ជាមួយដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ពោលចៅក្រមស៊ើបសួរ ស៊ើបសួរតែទៅលើអំពើដែលមានកំណត់នៅក្នុងកំណត់ហេតុ ដោយមិនត្រូវស៊ើបសួរអំពើផ្សេង ក្រៅពីអំពើដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងអង្គហេតុ និង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។
- ការស៊ើបសួរ លើអំពើដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានចង្អុលបង្ហាញយ៉ាងជាក់ច្បាស់តែប៉ុណ្ណោះ។
- ចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនចាំបាច់សុំដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមទេ ប្រសិនបើអង្គហេតុថ្មីនោះ ជាស្ថានទម្ងន់ទោសទៅលើអង្គហេតុ ដែលចែងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដំបូង។

ចំពោះការស្នើសុំស៊ើបសួរបន្ថែម ចំពោះអង្គហេតុថ្មីទៅអយ្យការ ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនអាចធ្វើការស៊ើបសួរដោយគ្មានការឯកភាពជាមុនពីព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងករណីដែលមានអង្គហេតុថ្មីដែលមិនមានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ប៉ុន្តែចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចស្នើសុំធ្វើការស៊ើបសួរបន្ថែម ដើម្បីឱ្យមានភាពកាន់តែច្បាស់លាស់។ យន្តការនេះ ដែលតម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការចោទប្រកាន់ថ្មីមួយ នៅក្នុងករណីលេចចេញនូវអង្គហេតុថ្មីដែលអាចជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនៅក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនព័ត៌មានអំពីអង្គហេតុថ្មីទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ប្រសិនបើ ព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានចេញដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរគ្មានអំណាចស៊ើបសួរអំពីអង្គហេតុថ្មីនោះឡើយ។

[8] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១២៥

ខ.២. ព្រំដែនស៊ើបសួរចំពោះឯកត្តបុគ្គល

ការស៊ើបសួរ ដែលមានកំណត់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា មានវិសាលភាពអាចប្រឆាំងទៅលើបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើនដែលមានចង្អុលប្រាប់ឈ្មោះ ឬប្រឆាំងទៅលើអញ្ញាតជន[9]។ ព្រះរាជអាជ្ញា ជាម្ចាស់នៃបណ្តឹងអាជ្ញា ជាអ្នកកំណត់បទចោទចំពោះអង្គហេតុដែលកំណត់ឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរកម្រិតចំពោះអង្គហេតុដែលស៊ើបសួរ។ ការចោទប្រកាន់នេះ មិនត្រូវអនុវត្តចំពោះការស៊ើបសួរទៅលើបុគ្គល និងដំណើរការស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរទេ។

ការស៊ើបសួរទៅលើគ្រប់បុគ្គលពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ ដែលខុសគ្នាពីដំណាក់កាលចោទប្រកាន់របស់ព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះបុគ្គលដែលបានចោទប្រកាន់ច្បាស់ៗ ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវកម្រិតសិទ្ធិនៃការស៊ើបសួរទៅលើបុគ្គលដែលបានកំណត់នោះ។ ប៉ុន្តែ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានបង្កើតនូវសិទ្ធិស្វែងរកមូលកភាពនៃបទល្មើស ដោយមិនចងកាតព្វកិច្ចចៅក្រមស៊ើបសួរទៅនឹងប្រព័ន្ធចោទប្រកាន់ចំពោះបុគ្គល ដែលជាអំណាចផ្តាច់មុខរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ នឹងដើម្បីធានាឱ្យបាននូវសុក្រឹតភាព យុត្តិធម៌ ជូនជនរងគ្រោះ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានផ្តល់សិទ្ធិយ៉ាងពេញលេញក្នុងការស៊ើបសួរ ទៅលើគ្រប់បុគ្គលទាំងអស់ ក្រៅពីជនដែលត្រូវបានចង្អុលបង្ហាញដោយព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងន័យនេះ ករណីចៅក្រមស៊ើបសួររកឃើញថាបុគ្គលផ្សេងទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលត្រូវស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរមានសិទ្ធិពន្លាតការស៊ើបសួរទៅលើបុគ្គលនោះដោយមិនទាមទារឱ្យមានការចោទប្រកាន់ថ្មី ឬដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមពីព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ។

កថាខណ្ឌទី ២ ការស្រាវជ្រាវរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ក. វិធីសាស្ត្រស្វែងរកភស្តុតាងរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ក.១. ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ

នៅពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ចៅក្រមស៊ើបសួរពិនិត្យអត្តសញ្ញាណជនត្រូវចោទប្រាប់ជននេះឱ្យបានដឹងរឿងរ៉ាវដែលចោទប្រកាន់ និងប្រាប់អំពីឈ្មោះបទល្មើសដែលកំណត់ដោយច្បាប់។ ចៅក្រមស៊ើបសួរប្រាប់ជនត្រូវចោទថា ខ្លួនអាចឆ្លើយ ឬ មិនឆ្លើយបានដោយសេរី។

[9] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១២៤

និទ្ទេសស្តីពីការប្រាប់នេះ ត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់ហេតុនៅពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង[10]។ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទចង់ឆ្លើយនោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវទទួលចម្លើយនោះភ្លាម។ ចៅក្រមស៊ើបសួរប្រាប់ជនត្រូវចោទ ឱ្យបានដឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការជ្រើសរើសមេធាវី ឬ ក្នុងការសុំឱ្យចាត់តាំងមេធាវីឱ្យខ្លួន ដោយអនុវត្តតាមច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី។ ជនត្រូវចោទជាអនីតិជនត្រូវតែមានមេធាវីអមជានិច្ច។ បើគ្មានការជ្រើសរើសដោយជនត្រូវចោទទេ មេធាវីត្រូវបានចាត់តាំងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលចែងដោយច្បាប់ស្តីអំពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី។ ក្រោយពីការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកទីមួយជនត្រូវចោទដែលនៅក្រៅឃុំ ត្រូវប្រកាសប្រាប់ដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីអាសយដ្ឋានរបស់ខ្លួន។ ជនត្រូវចោទនេះត្រូវបានទទួលដំណឹងថាៈ

- ខ្លួនត្រូវតែជូនព័ត៌មានដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរនៅពេលណាដែលខ្លួនផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋាន
- គ្រប់ការឱ្យដំណឹងដែលបានធ្វើឡើងតាមអាសយដ្ឋានចុងក្រោយដែលប្រកាសឡើងដោយជនត្រូវចោទនោះ ត្រូវចាត់ទុកថាបានធ្វើឡើងដល់សាមីខ្លួនផ្ទាល់។

ការឱ្យដំណឹង ព្រមទាំងការប្រកាសស្តីអំពីការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋាននោះ ត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់ ហេតុនៅពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។

ក្នុងករណីចាំបាច់ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវហៅរកអ្នកបកប្រែ។ អ្នកបកប្រែត្រូវស្បថស្របតាមសាសនា ឬ ជំនឿរបស់ខ្លួនថានឹងជួយដល់តុលាការ និងបកប្រែឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមចម្លើយទាំងឡាយ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ អ្នកបកប្រែមិនអាចត្រូវជ្រើសរើសក្នុងចំណោមចៅក្រម ក្រឡាបញ្ជីនគរបាល កងរាជអាវុធហត្ថ ភាគី ឬ សាក្សីទេ។

ក.២. ការសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ

កាលណាជនត្រូវចោទមានមេធាវីអម ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវកោះហៅមេធាវីយ៉ាងតិចបំផុត ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ មុនការសួរចម្លើយ។ ក្នុងចិរវេលានេះ មេធាវីអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងនៃនីតិវិធី[11]។ ជនត្រូវចោទអាចត្រូវសួរចម្លើយបានតែនៅចំពោះមុខមេធាវីរបស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមេធាវីដែលត្រូវបានកោះហៅយ៉ាងត្រឹមត្រូវហើយ មិនចូលបង្ហាញខ្លួននៅថ្ងៃ និងម៉ោងកំណត់ទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ ដោយគ្មានវត្តមានរបស់មេធាវី។ និទ្ទេសស្តីអំពីអវត្តមាននេះត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់ហេតុសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ។ ក្នុងករណីពិសេស ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ ដោយមិនបាច់កោះហៅមេធាវី ប្រសិនបើជនត្រូវចោទបោះបង់ចោលយ៉ាងជាក់លាក់នូវអវត្តមានរបស់មេធាវីខ្លួន។ ការបោះបង់ចោលនេះត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់

[10] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៤៣

[11] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៤៥

ហេតុផ្សេងពីកំណត់ហេតុសួរចម្លើយ និងត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយជនត្រូវចោទ។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏អាចធ្វើការសួរចម្លើយដោយមិនបាច់កោះហៅមេធាវីបានដែរ។ ភាពបន្ទាន់ នេះត្រូវតែបណ្តាលមកពីគ្រោះថ្នាក់ដល់ស្លាប់ ឬ បណ្តាលមកពីការភ័យខ្លាចបាត់បង់តម្រុយនៃ ភស្តុតាង។ ប្រភេទនៃភាពបន្ទាប់ ត្រូវតែចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងកំណត់ហេតុ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចហៅ រកអ្នកបកប្រែបាន។

នៅពេលសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីក៏អាចលើកសំណួរបានដែរ ដោយមានការអនុញ្ញាតពីចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ក្នុងករណីមិនអនុញ្ញាត ករណីនេះត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅ ក្នុងកំណត់ហេតុ។

កាលណាថិរវេលា ៤ (បួន) ខែ បានកន្លងផុតទៅ ចាប់ពីពេលសួរចម្លើយនៅពេលបង្ហាញ ខ្លួនលើកដំបូង ជនត្រូវចោទមិនត្រូវបានសួរចម្លើយ ឬ សួរតទល់ទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែទទួល ចម្លើយ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទបានស្នើសុំ។ បើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនព្រមកោះហៅជនត្រូវចោទក្នុង ថិរវេលា ១ (មួយ) ខែ បន្ទាប់ពីការសុំទេ នោះជនត្រូវចោទអាចប្តឹងផ្ទាល់ទៅសភាស៊ើបសួរដែល ទទួលចម្លើយនេះដោយខ្លួនឯង។ បន្ទាប់មកកំណត់ហេតុត្រូវបញ្ជូនទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ[12]។

មេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំ អាចប្រាស្រ័យទាក់ទងដោយសេរីជាមួយកូនក្តីរបស់ ខ្លួននៅក្នុងពន្ធនាគារ ឬ នៅក្នុងមណ្ឌលឃុំខ្លួន។ ការសន្ទនារវាងមេធាវី និងជនត្រូវចោទមិនអាច ត្រូវបានគេស្តាប់ ឬ ថតបានទេ។ មេធាវីអាចអានលិខិតនៃសំណុំរឿងឱ្យកូនក្តីខ្លួនស្តាប់។ ផ្ទុយទៅ វិញមេធាវីមិនអាចឱ្យចម្លងលិខិតថតចម្លងពីលិខិតនៃសំណុំរឿងដល់កូនក្តីរបស់ខ្លួនបានឡើយ[13]។

ក.៣. ការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសាក្សី

ការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាចត្រូវបានអមដោយមេធាវី។ ក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវកោះហៅមេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីយ៉ាងតិចបំផុត ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ មុន ការស្តាប់ចម្លើយ។ នៅក្នុងថិរវេលានេះ មេធាវីអាចពិនិត្យសំណុំរឿងនៃនីតិវិធីបាន។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋ ប្បវេណី អាចត្រូវបានគេស្តាប់ចម្លើយតែនៅចំពោះមុខមេធាវីរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ មេធាវីដែលត្រូវបានកោះហៅយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ហើយមិនចូលបង្ហាញខ្លួននៅថ្ងៃ និងម៉ោងតាមកំណត់ ទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដោយគ្មានវត្តមានរបស់មេធាវី។ និទ្ទេសស្តីពីអវត្តមាន ត្រូវចុះនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ។ ក្នុងករណីពិសេស ចៅក្រមស៊ើប សួរអាចស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបាន ដោយមិនបាច់កោះហៅមេធាវី ប្រសិនបើដើម

[12] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៤៨

[13] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៤៩

បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបោះបង់ចោលយ៉ាងជាក់លាក់នូវវត្តមានមេធាវីរបស់ខ្លួន។ ការបោះបង់ចោលនេះត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងកំណត់ហេតុមួយដោយឡែក ពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

ក្នុងករណីបន្ទាន់ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏អាចស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដោយមិនចាំបាច់កោះហៅមេធាវីបានដែរ។ ភាពបន្ទាន់នេះ ត្រូវបណ្តាលមកពីគ្រោះថ្នាក់ដល់ស្លាប់ ឬបណ្តាលមកពីភ័យខ្លាចបាត់បង់តម្រុយភស្តុតាង។ ប្រភេទនៃភាពបន្ទាន់នេះត្រូវតែចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងកំណត់ហេតុ[14]។ នៅក្នុងពេលស្តាប់ចម្លើយ ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីអាចលើកសំណួរមកសួរបាន ដោយមានការអនុញ្ញាតពីចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ក្នុងករណីមិនអនុញ្ញាត ករណីនេះត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងកំណត់ហេតុ។

ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចស្តាប់ចម្លើយបុគ្គលគ្រប់រូប ដែលចម្លើយនេះអាចមានប្រយោជន៍នៅក្នុងការសម្តែងឱ្យឃើញការពិត។ ចៅក្រមស៊ើបសួរស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដាច់ពីគ្នា ដោយគ្មានវត្តមានជនត្រូវចោទ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏អាចសួរតទល់គ្នារវាងជនត្រូវចោទ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និង សាក្សីផងបានដែរ។ បុគ្គលគ្រប់រូប ដែលត្រូវបានចៅក្រមស៊ើបសួរកោះហៅក្នុងឋានៈជាសាក្សី ត្រូវតែមកបង្ហាញខ្លួន។ ក្នុងករណីរឹងទទឹង ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសុំឱ្យកងកម្លាំងសាធារណៈ បង្ខំសាក្សីនេះឱ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួនបាន។ ចៅក្រមស៊ើបសួរចេញបញ្ជាឱ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួន។ បញ្ជានេះត្រូវមានអត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី ហើយត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទ និង ចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ និង មានបោះត្រាផង[15]។ មុននឹងឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ សាក្សីម្នាក់ៗ ត្រូវស្បថស្របតាមសាសនា ឬ ជំនឿរបស់ខ្លួនថានិយាយតែការពិត។ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចហៅរកអ្នកបកប្រែ ដើម្បីស្តាប់ចម្លើយសាក្សី។

សាក្សីដែលអនុញ្ញាតឱ្យរួចពីសម្បថ មានសាក្សីដូចតទៅនេះ ៖

១- ឪពុក ម្តាយ និងបុព្វជនគ្រប់រូបរបស់ជនត្រូវចោទ។

២- កូនប្រុស ស្រី និងបច្ឆាជនគ្រប់រូបផ្សេងទៀតរបស់ជនត្រូវចោទ។

៣- បង ប្អូនប្រុស ស្រីរបស់ជនត្រូវចោទ។

៤- បង ប្អូនថ្លៃប្រុស ស្រីរបស់ជនត្រូវចោទ។

៥- ប្តី ឬ ប្រពន្ធរបស់ជនត្រូវចោទ ទោះបីត្រូវបានលែងលះគ្នាហើយក៏ដោយ។

[14] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៥០

[15] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៥៣

៦- កុមារអាយុតិចជាង ១៤ ឆ្នាំ[16]។

ដើម្បីគោរពសិទ្ធិការពារខ្លួន ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនអាចស្តាប់ចម្លើយក្នុងឋានៈជាសាក្សីនូវបុគ្គលណាមួយដែលមានតម្រុយពិរុទ្ធភាពថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះទេ។ ប្រសិនបើសាក្សីឈឺ ឬ មិនអាចធ្វើដំណើរបាន ចៅក្រមស៊ើបសួរ និងក្រឡាបញ្ជី អាចចុះទៅកាន់លំនៅឋាន ឬ ទីកន្លែងដែលសាក្សីនោះនៅ ដើម្បីទទួលចម្លើយ។

ក.៤. ការឆែកឆេរ និងការចាប់យកវត្ថុតាង

វិធានអនុវត្តចំពោះការឆែកឆេរ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចធ្វើការឆែកឆេរបាន[17]។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវឆែកឆេរនៅចំពោះមុខអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬ បើគ្មានអ្នកកាន់កាប់ទេ ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខសាក្សី២ (ពីរ) នាក់ ដែលខ្លួនចាត់តាំង។ សាក្សីមិនអាចជានគរបាល ឬ ជាកងរាជអាវុធហត្ថ ដែលជាកងកម្លាំងរួមប្រតិបត្តិការក្នុងការឆែកឆេរនោះបានឡើយ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនអាចផ្តើមឆែកឆេរមុនម៉ោង ៦ (ប្រាំមួយ) ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ល្ងាចបានទេ លើកលែងតែៈ

- ក្នុងករណីឆែកឆេរនៅទីកន្លែងដែលបើកចំហដល់សាធារណជន
- ក្នុងករណីឆែកឆេរនៅគ្រប់ទីកន្លែងដែលផលិត រក្សាទុក ជួញដូរ ចែកចាយ ឬប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន។

ការឆែកឆេរនៅក្នុងការិយាល័យមេធាវី ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខប្រធានគណៈមេធាវី ឬ ប្រតិភូរបស់ប្រធានគណៈមេធាវី។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុ ស្តីពីការឆែកឆេរដោយមានចុះហត្ថលេខារបស់ខ្លួន និង ក្រឡាបញ្ជី រួមជាមួយអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬ សាក្សី២ (ពីរ) នាក់។ កំណត់ហេតុត្រូវចុះនិទ្ទេស អំពីអត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬ សាក្សីនីមួយៗ។ កាលបើការឆែកឆេរប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងការិយាល័យមេធាវី កំណត់ហេតុត្រូវចុះនិទ្ទេសអំពីវត្តមានរបស់ប្រធានគណៈមេធាវី ឬ របស់ប្រតិភូនៃប្រធានគណៈមេធាវី។

ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចចាប់យកវត្ថុតាង។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែបិទស្លាកបោះត្រាលើវត្ថុតាង[18]។ ក្រោយពីបានបង្ហាញវត្ថុដែលចាប់ដល់អ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬ ដល់សាក្សីទាំង២ (ពីរ) នាក់រួចមក ចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការចាប់ ដែលរួមមានបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃវត្ថុដែលចាប់យក។ កំណត់ហេតុស្តីពីការចាប់នេះ ត្រូវមានចុះហត្ថលេខារបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ និង ក្រឡាបញ្ជី រួមជាមួយអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬ សាក្សី២ (ពីរ) នាក់។ កំណត់ហេតុត្រូវមានចុះនិទ្ទេសអំពី

[16] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៥៦

[17] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៥៩

[18] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៦០

អត្តសញ្ញាណនៃអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ឬ សាក្សីនីមួយៗ។ នៅពេលដែលមិនទាន់ចេញដីកាដំណោះស្រាយរឿងនៅឡើយទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរមានសមត្ថកិច្ចប្រគល់សងទៅម្ចាស់ដើមវិញនូវវត្ថុដែលចាប់បាន កាលណាកម្មសិទ្ធិនេះគ្មានជំទាស់អ្វីប្រាកដប្រជាទេ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចតាមដីកាដែលមានសំអាងហេតុ ក្រោយពីបានទទួលមតិពីព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកាសម្រេច ត្រូវឱ្យដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់អ្នកប្ដឹង និងមេធាវីនៃអ្នកប្ដឹងប្រសិនបើមាន។ មិនគួរប្រគល់សងទៅឱ្យអ្នកប្ដឹងសុំទេកាលណាវិធានការនេះ អាចបង្កជាឧបសគ្គដល់ការសម្ដែងឱ្យឃើញការពិត។ វត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់ដល់បុគ្គល ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដូចជាអាវុធ ឬ ជាតិផ្ទុះ ព្រមទាំងវត្ថុដែលការកាន់កាប់មិនស្របច្បាប់ មិនអាចត្រូវប្រគល់សងទៅឱ្យសាមីខ្លួនបានទេ។ វត្ថុទាំងនេះត្រូវរឹបអូសជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ។

ក.៥. កោសលវិច័យ

នៅក្នុងករណីដែលមានបញ្ហាបច្ចេកទេសចោទឡើង ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យធ្វើកោសលវិច័យដោយឯកឯង ឬ តាមពាក្យសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញារបស់ជនត្រូវចោទ ឬ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី[19]។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរបដិសេធមិនព្រមធ្វើតាមពាក្យសុំធ្វើកោសលវិច័យ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចតាមដីកាដោយមានសំអាងហេតុ។ ដីកាត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ ប្រសិនបើពាក្យសុំនោះចេញមកពីព្រះរាជអាជ្ញា និង ១ (មួយ) ខែ ប្រសិនបើពាក្យនោះចេញមកពីជនត្រូវចោទ ឬ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ដីកាសម្រេចនេះត្រូវជូនដំណឹងឱ្យដល់អ្នកប្ដឹងសុំជាបន្ទាន់។ ការធ្វើកោសលវិច័យក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវបានបង្កើតឱ្យមានបញ្ជីថ្នាក់ជាតិមួយនៃអ្នកជំនាញ។ បញ្ជីនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយរដ្ឋ មន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌។ បែបបទនៃការចុះឈ្មោះ ឬ លុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌។ អ្នកជំនាញដែលត្រូវបានចុះឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីថ្នាក់ជាតិ ត្រូវស្បថនៅមុខសាលាឧទ្ធរណ៍ភ្នំពេញ ស្របតាមសាសនា ឬ ជំនឿរបស់ខ្លួនថានឹងផ្ដល់ជំនួយដោយស្មោះត្រង់ ដល់ការស្វែងរកយុត្តិធម៌។ អ្នកជំនាញដែលត្រូវបានចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីមិនចាំបាច់ស្បថសាជាថ្មីទៀតទេ នៅពេលណាខ្លួនត្រូវបានគេចាត់តាំងឱ្យធ្វើកោសលវិច័យ[20]។

ចៅក្រមស៊ើបសួរ តាមធម្មតាត្រូវជ្រើសរើសអ្នកជំនាញដែលត្រូវបានចុះឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីថ្នាក់ជាតិនៃអ្នកជំនាញ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ តាមដីកាដោយមានសំអាងហេតុជាពិសេស អាចចាត់តាំងអ្នកជំនាញដែលគ្មានឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីថ្នាក់ជាតិបាន។ ក្នុងករណីនេះអ្នកជំនាញត្រូវស្បថតាម

[19] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៦២

[20] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៦៣

សាសនា ឬជំនឿរបស់ខ្លួនថា ខ្លួននឹងផ្តល់ជំនួយដោយស្មោះត្រង់ដល់ការស្វែងរកយុត្តិធម៌[21]។ អ្នកជំនាញត្រូវបានចាត់តាំងតាមដីការបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ដីកាត្រូវបញ្ជាក់អំពីបេសកកម្មរបស់អ្នកជំនាញព្រមទាំងរយៈពេលដែលត្រូវបំពេញបេសកកម្មនេះ។ បេសកកម្មអាចទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាដែលមានលក្ខណៈបច្ចេកទេសតែប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើជាការគួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរប្រគល់វត្ថុដែលចាប់បានមួយផ្នែក ឬ ទាំងអស់នោះជូនអ្នកជំនាញ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការប្រគល់វត្ថុដែលចាប់បាន។ អ្នកជំនាញអាចបំបែកស្លាកដែលបិទដើម្បីធ្វើកោសលវិច័យបាន។ ប្រសិនបើកោសលវិច័យនេះ អាចធ្វើឱ្យខូចខាត ឬ វិនាសដល់វត្ថុដែលចាប់បាននោះ អ្នកជំនាញត្រូវជូនព័ត៌មានដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ និងសុំការអនុញ្ញាតពីចៅក្រមនេះ មុននឹងផ្តើមប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន[22]។ អ្នកជំនាញបំពេញបេសកកម្មរបស់ខ្លួន ក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ អ្នកជំនាញត្រូវជូនព័ត៌មានដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ អំពីការប្រព្រឹត្តទៅនៃបេសកកម្មរបស់ខ្លួនជាអាទិ៍ ការលំបាកដែលខ្លួនអាចជួបប្រទះ។ ប្រសិនបើអ្នកជំនាញមិនគោរពរយៈពេលដែលកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរចាត់អ្នកជំនាញផ្សេងទៀតជំនួសអ្នកជំនាញនោះ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើកាលៈទេសៈតម្រូវនោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចអនុញ្ញាតតាមដីកាសម្រេចឱ្យធ្វើការពន្យារពេលបាន។ ដើម្បីបំពេញបេសកកម្មរបស់ខ្លួន អ្នកជំនាញអាចស្តាប់ចម្លើយបុគ្គលគ្រប់រូបក្រៅពីជនត្រូវចោទ។ ចម្លើយដែលអ្នកជំនាញបានទទួលនោះ មានតម្លៃត្រឹមតែជាព័ត៌មានធម្មតា។ បុគ្គលដែលអ្នកជំនាញស្តាប់ចម្លើយនោះ មិនបាច់ស្បថទេ។ ប្រសិនបើខ្លួនយល់ឃើញថា ចាំបាច់ត្រូវស្តាប់ចម្លើយជនត្រូវចោទ អ្នកជំនាញត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ជនត្រូវចោទអាចសុំឱ្យអ្នកជំនាញស្តាប់ចម្លើយរបស់ខ្លួននៅចំពោះមុខមេធាវី។ ប៉ុន្តែ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរចាត់តាំងគ្រូពេទ្យ ឬ អ្នកចិត្តសាស្ត្រដើម្បីពិនិត្យជនត្រូវចោទនោះការពិនិត្យវេជ្ជសាស្ត្រ ឬ ចិត្តសាស្ត្រ ត្រូវធ្វើដោយគ្មានវត្តមានមេធាវី[23]។

កាលណាប្រតិបត្តិការកោសលវិច័យបានបញ្ចប់ អ្នកជំនាញធ្វើរបាយការណ៍ដែលនៅក្នុងនោះ ត្រូវពណ៌នាយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន ហើយនិងធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន។ អ្នកជំនាញត្រូវបញ្ជាក់ថាបានធ្វើដោយផ្ទាល់ខ្លួន នូវប្រតិបត្តិការដែលពណ៌នានៅក្នុងរបាយការណ៍។ របាយការណ៍ត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទ និង ចុះហត្ថលេខា។ កាលណាអ្នកជំនាញបានបំបែកស្លាកដើម្បីពិនិត្យវត្ថុដែលចាប់យក អ្នកជំនាញត្រូវចុះនិទ្ទេសអំពីបញ្ហានេះនៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ខ្លួន។

[21] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៦៤
[22] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៦៥
[23] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៦៧

កាលណាអ្នកជំនាញប្រគល់របាយការណ៍របស់ខ្លួននោះ អ្នកជំនាញត្រូវប្រគល់ដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរវិញនូវវត្ថុដែលចាប់យក។ ប្រសិនបើស្លាកត្រូវបានបំបែក ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបិទស្លាកជាថ្មីនៅលើវត្ថុនោះ។ កំណត់ហេតុស្តីពីការប្រគល់សងនូវវត្ថុ និងជាយថាហេតុ ការបិទស្លាកជាថ្មីលើវត្ថុនោះត្រូវធ្វើឡើងវិញ។ កាលណាកោសលវិច័យធ្វើឱ្យខូចខាត ឬ វិនាសនូវវត្ថុដែលចាប់បាន អ្នកជំនាញត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ខ្លួនអំពីការអនុញ្ញាតរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ក្នុងករណីដែលអាចធ្វើបាននោះ អ្នកជំនាញត្រូវធ្វើសេចក្តីចម្លងរបាយការណ៍ ហើយជូនទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ[24]។

ប្រសិនបើកាលៈទេសៈតម្រូវ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចចាត់តាំងអ្នកជំនាញច្រើននាក់។ នៅក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើអ្នកជំនាញនេះមានយោបល់ខុសគ្នានោះ ម្នាក់ៗត្រូវសរសេរអំពីយោបល់របស់ខ្លួនផ្ទាល់ ឬ ការមិនយល់ព្រមរបស់ខ្លួន។

កាលណារបាយការណ៍កោសលវិច័យត្រូវបានធ្វើរួចហើយ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនព័ត៌មានដល់ព្រះរាជអាជ្ញា។ របាយការណ៍កោសលវិច័យត្រូវដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបសួរ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរកោះហៅជនត្រូវចោទ និងមេធាវី ដើម្បីប្រាប់ឱ្យដឹងពីសេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃកោសលវិច័យនេះ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចកោះហៅដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីផងដែរ ដើម្បីប្រាប់ឱ្យដឹងពីសេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃកោសលវិច័យ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរកំណត់រយៈពេលដែលអនុញ្ញាតឱ្យព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដាក់ពាក្យសុំធ្វើកោសលវិច័យបន្ថែម ឬ ប្រតិកោសលវិច័យ។ រយៈពេលនៃការអនុញ្ញាតិដាក់ពាក្យស្នើសុំ មិនអាចតិចជាង ១០ (ដប់) ថ្ងៃទេ។ ក្នុងរយៈពេលនេះ សំណុំរឿងដែលរួមមានរបាយការណ៍កោសលវិច័យ អាចត្រូវបានពិនិត្យមើលដោយមេធាវី។ គ្រប់ពាក្យសំដីកោសលវិច័យបន្ថែម ឬ ប្រតិកោសលវិច័យ ត្រូវតែមានសំអាងហេតុ និងធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរមិនព្រមធ្វើតាមពាក្យសុំធ្វើកោសលវិច័យបន្ថែម ឬប្រតិកោសលវិច័យទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចតាមដីកាដោយមានសំអាងហេតុ។ ដីកាត្រូវតែសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ ប្រសិនបើពាក្យសុំចេញមកពីព្រះរាជអាជ្ញា និង ១ (មួយ) ខែ ប្រសិនបើពាក្យនេះចេញពីជនត្រូវចោទ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ដីកា ត្រូវឱ្យដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់អ្នកប្តឹងសុំ។ គ្រប់ពាក្យសុំធ្វើកោសលវិច័យបន្ថែម ឬ ប្រតិកោសលវិច័យដែលធ្វើឡើងក្រោយផុតរយៈពេលដែលកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវដាក់បញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿង។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរដែលបានទទួលពាក្យសុំឱ្យធ្វើកោសលវិច័យ ធ្វើកោសលវិច័យបន្ថែម ឬ

[24] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៦៨

ប្រិតកោសលវិច័យ មិនព្រមសម្រេចក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់នេះទេ អ្នកសុំអាចធ្វើពាក្យប្ដឹងដោយផ្ទាល់តាមរយៈពាក្យសុំដល់សភាស៊ើបសួរដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ។

សោហ៊ុយក្នុងការធ្វើកោសលវិច័យជាបន្ទុករបស់អ្នកស្នើសុំ។ កាល ណាចៅក្រមស៊ើបសួរ ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ស្នើសុំឱ្យធ្វើកោសលវិច័យ កោសលវិច័យបន្ថែម ឬ ធ្វើប្រតិកោសលវិច័យ សោហ៊ុយទាំងនេះជាបន្ទុករបស់រដ្ឋ។

ក.៦. ការស្តាប់ទូរស័ព្ទ

តាមការចាំបាច់ដើម្បីសំដែងឱ្យឃើញនូវការពិត ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យស្តាប់ និងថតការសន្ទនាតាមទូរស័ព្ទ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏អាចបង្គាប់ឱ្យចាប់ និងថតគ្រប់ការឆ្លើយឆ្លងគ្នាតាមមធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍ផងដែរដូចជា សារតាមទូរសារ ឬ សារតាមអិនធើណែត[25]។ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសុំឱ្យគ្រប់អង្គភាពសាធារណៈ ឬ គ្រប់មន្ត្រីរាជការជំនាញតាំងឧបករណ៍បច្ចេកទេស និងធ្វើការថត។ ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចរបស់ខ្លួនអំពីប្រភេទនៃទំនាក់ទំនងដែលត្រូវចាប់ ព្រមទាំងអំពីរយៈពេលនៃបេសកកម្ម។

អង្គភាពសាធារណៈ មន្ត្រីរាជការដែលចាត់តាំង ត្រូវបំពេញតាមពាក្យសុំរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ នៅក្នុងពេលអនុវត្តបេសកកម្ម អង្គភាព សាធារណៈ ឬ គ្រប់មន្ត្រីរាជការដែលចាត់តាំងត្រូវជូនព័ត៌មានដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ អំពីការប្រព្រឹត្តទៅនៃបេសកកម្ម ជាអាទិ៍ អំពីការលំបាកជាយថាហេតុ។ កាលណាបេសកកម្មត្រូវបានបំពេញរួចហើយ អង្គភាពសាធារណៈ ឬ គ្រប់មន្ត្រីរាជការនោះត្រូវចម្លងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនូវសំឡេងដែលថតបាន។ ការធ្វើឱ្យទៅជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនេះត្រូវឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងត្រឹមត្រូវនូវខ្លឹមសារនៃសំឡេងដែលថតបាន។ សំឡេងដែលថតបាននេះត្រូវប្រគល់ជូនទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ និងបិទស្លាក។ គ្រប់ពេលវេលា ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចចុះទៅកាន់ទីកន្លែងដែលធ្វើការចាប់ និងថត។ ការចូលទៅក្នុងទីកន្លែងទាំងនេះ មិនអាចត្រូវបានហាមឃាត់ដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរដោយសំអាងលើមូលហេតុអ្វីបានទេ ទោះបីជាទីកន្លែងយោធាក៏ដោយ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏អាចធ្វើកិច្ចការនេះតាមដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសបានដែរ។

ខ. សិទ្ធិអំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងស្វែងរកមូលកតាពនៃអង្គហេតុ

ខ.១. សិទ្ធិអំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងការចាត់ចែងអង្គហេតុ

ខ.១.១. ការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដោយផ្ទាល់របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ

នៅក្នុងចំណាត់ការនៃកិច្ចនីតិវិធីស៊ើបសួរ ជាភារកិច្ចផ្តាច់មុខរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាស្រ័យហេតុនេះ មានតែចៅក្រមស៊ើបសួរទេ ដែលអាចធ្វើការចាត់ចែងគ្រប់សកម្មភាព ឬនីតិវិធី

[25] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៧២

ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្ដល់សិទ្ធិដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយក្នុងការស៊ើបសួរទៅលើរឿងក្ដីដែលខ្លួនគិតថា អាចជួយដោះស្រាយរឿងក្ដីដែលកំពុងធ្វើការស៊ើបសួរ។ ក្នុងដំណាក់ការស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើការស្វែងរកទាំងភស្តុដាក់បន្ទុកផង និងភស្តុតាងដោះបន្ទុកផងចំពោះជនត្រូវចោទ។ ចំណាត់ការនៃកិច្ចនីតិវិធីរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ មានសារៈសំខាន់ក្នុងការស្វែងរកការពិតដល់ជនរងគ្រោះ និងធានាស្វែងរកភាពស្អាតស្អំនៃជនត្រូវចោទ។

ក្រោយពីការធ្វើការត្រួតពិនិត្យទៅលើអង្គហេតុក្នុងការស្វែងរកការពិត បុគ្គលក្ខណៈរបស់បុគ្គលម្នាក់ជាកត្តាសំខាន់មួយ។ កិច្ចស៊ើបសួរទាក់ទងទៅនឹងបុគ្គលក្ខណៈរបស់ជនត្រូវចោទមានសារៈសំខាន់ចំពោះកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយហេតុថា តុលាការអាចធ្វើការស្វែងយល់ពីកម្រិតគ្រោះថ្នាក់នៃជនត្រូវចោទចំពោះសង្គម។ កាលៈទេសៈនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ បុគ្គលក្ខណៈនៃជនត្រូវចោទ ជាកត្តាដែលឱ្យជនជាប់ចោទទទួលបានស្ថានសម្រាលទោស[26]។

ឧទាហរណ៍៖ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរចំពោះបុគ្គលឈ្មោះ ក ដែលតំណាងអយ្យការធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទលួច។ ក្រោយកិច្ចស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ តាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមស៊ើបសួរបានរកឃើញថា មូលហេតុដែលនាំឱ្យលោក ក សម្រេចចិត្តលួចម្ហូបអាហារ ដែលលោក ខ លក់នៅក្បែរចិញ្ចើមផ្លូវ ព្រោះលោក ក ស្រេកឃ្លានអាហារជាខ្លាំងហើយគ្មានប្រាក់។ ក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់អមជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌដែលទទួលបាន ដែលទទួលបានស្ថានសម្រាលទោស ឬអាចសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់។

ខ.១.២. ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្ដល់សិទ្ធិដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ក្នុងការធ្វើការផ្ទេរកិច្ចស៊ើបសួររបស់ខ្លួនឱ្យស៊ើបសួរជំនួសតាមរយៈដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសបាន[27]។ ទោះបីជាមានការផ្ទេរសិទ្ធិក្នុងការស៊ើបសួរជំនួសក៏ដោយ តែដែនសមត្ថកិច្ចក្នុងការអនុវត្តត្រូវស្ថិតនៅដដែល ពោលគឺត្រូវគោរពទៅតាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់អយ្យការដែរ។ ក្នុងការស៊ើបសួរជំនួសនេះ គឺចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ពីកិច្ចដែលខ្លួនបានផ្ទេរសម្រាប់ការស៊ើបសួរជំនួសនោះ។

[26] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០១០ , មាត្រា៩៣

[27] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៧៣

ជាងនេះទៅទៀត ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសក៏ត្រូវធ្វើការណែនាំឱ្យបានច្បាស់លាស់ដើម្បីជៀសវាងនូវការអនុវត្តខុសពីនីតិវិធីនៃកិច្ចស៊ើបសួរ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ក្រឡាបញ្ជីមិនអាចបំពេញកិច្ចដែលជាសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរបានទេ។

ជាគោលការណ៍ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានធ្វើការបែងចែកយ៉ាងច្បាស់លាស់ពីសមាសភាពនៃស្ថាប័នដែលអាចបើកការស៊ើបសួរជំនួសព្រះរាជអាជ្ញា និងបញ្ជាក់ពីនីតិវិធីក្នុងការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរផងដែរ។ ដូច្នេះ ដើម្បីសិក្សាពីកិច្ចនៃការស៊ើបសួរជំនួស គេត្រូវធ្វើការពិនិត្យទៅលើជនដែលអាចទទួលចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស និងកម្មវត្ថុនៃការចាត់អោយស៊ើបសួរជំនួស។

❖ **ជនដែលអាចទទួលការចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស**

ដើម្បីធានានូវភាពយុត្តិធម៌ក្នុងបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌក៏បានធ្វើការបែងចែកដាច់ពីគ្នានូវអំណាចនៅក្នុងដំណាក់កាលនីមួយៗនៃចំណាត់ការរឿងព្រហ្មទណ្ឌ។ វិសមតិភាពនៃការបែងចែកអំណាចមានសារៈសំខាន់ណាស់ ព្រោះជាគោលការណ៍សម្រាប់បញ្ចៀសនូវការគ្រប់គ្រងទៅលើរឿងក្តីនៃបណ្តឹងព្រហ្មទណ្ឌដោយបុគ្គលតែម្នាក់។ គោលការណ៍វិសមតិភាពនៃការបែងចែកអំណាច ក៏ត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបសួរនេះផងដែរ។ ក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ ស្ថាប័នអយ្យការមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរជំនួសបានឡើយ ព្រោះការចោទប្រកាន់គឺ ត្រូវធ្វើឡើងដោយព្រះរាជអាជ្ញា ដូច្នេះ ប្រសិនមានការអនុញ្ញាតឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាមានសិទ្ធិក្នុងការស៊ើបសួរនោះ ព្រះរាជអាជ្ញានឹងធ្វើការស្វែងរកតែភស្តុតាងដាក់បន្ទុកដែលនេះធ្វើឱ្យមានភាពលំអៀងនៅក្នុងការស្វែងរកការពិត។ តាមមាត្រា ១៧៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានបញ្ញត្តិថា ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចធ្វើការផ្ទេរសិទ្ធិក្នុងបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទៅឱ្យចៅក្រមនៃតុលាការជាមួយគ្នា ឬ តុលាការផ្សេងទៀត មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ ដល់អង្គភាពនៃមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌[28]។

❖ **ការផ្ទេរអំណាចស៊ើបសួរទៅឱ្យចៅក្រមតុលាការជាមួយគ្នា ឬតុលាការផ្សេងទៀត**

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានធ្វើការអនុញ្ញាតឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចធ្វើការផ្ទេរនូវសិទ្ធិក្នុងការបំពេញកិច្ចទៅឱ្យចៅក្រមនៅក្នុងតុលាការជាមួយគ្នា ឬ ចៅក្រមនៃតុលាការផ្សេងឱ្យបើកការស៊ើបសួរទៅលើកិច្ចការជំនួសឱ្យខ្លួនបាន។ ទោះជាការផ្ទេរនូវសមត្ថកិច្ចពីចៅក្រមអាសនៈមួយទៅចៅក្រមមួយរូបទៀត ដែលមានឋានានុក្រម និងស្ថិតនៅស្ថាប័នដូចគ្នាក៏ដោយ ក៏ការផ្ទេរនូវអំណាចត្រូវធ្វើតាមដីកាចាត់អោយស៊ើបសួរជំនួសដែរ ហើយលើសពីនេះទៅទៀត នៅក្នុងដីកាក៏ត្រូវធ្វើការ

[28] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៧៣

បញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់ពីកិច្ចដែលត្រូវបានចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ក៏ដូចជាការបញ្ជាក់ពីការកំណត់បង្ហាញពីនីតិវិធីដែលត្រូវធ្វើក្នុងការស៊ើបសួរជំនួសផងដែរ។

❖ **ការផ្ទេរអំណាចស៊ើបសួរទៅឱ្យចៅក្រម**

ក្រៅពីការផ្ទេរសិទ្ធិ នៅក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរជំនួសទៅឱ្យចៅក្រមដែលមានឋានានុក្រមដូចគ្នា ក្រមនីតិវិធីបានអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្ទេរអំណាចឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ ស្ថាប័នមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ផងដែរ។ ការផ្ទេរសិទ្ធិទៅឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ដោយក្នុងនោះត្រូវមានតែបញ្ជាក់នូវកិច្ចដែលត្រូវបំពេញ និងការកំណត់បង្ហាញពីចំណាត់ការនៃកិច្ចទៅតាមអ្វីដែលចៅក្រមស៊ើបសួរចង់ឱ្យធ្វើ។

❖ **កម្មវត្ថុនៃការចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស**

គោលការណ៍នៃការផ្ទេរអំណាចក្នុងដំណាក់ការស៊ើបសួរ ក៏បានធ្វើការចែងបន្ថែមនូវសមត្ថកិច្ចដោយឡែកទៅលើចំណាត់ការនៃកិច្ចក្នុងបណ្តឹងអាជ្ញា ក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរផងដែរ។ ដោយឡែក ដើម្បីធ្វើការកំណត់ឱ្យកាន់តែច្បាស់នៃនីតិវិធី និងចំណាត់ការនៃការស៊ើបសួរជំនួសផងដែរ។ ការបញ្ញត្តិនូវបទបញ្ញត្តិក្នុងការបំពេញកិច្ចទៅតាមសមាសភាពនៃស្ថាប័នដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរជំនួស ជាការកំណត់ទៅលើសមត្ថកិច្ចដែលតួអង្គជំនួសអាចធ្វើបាន តែមិនអាចធ្វើការរំលោភបំពានបានឡើយ។

❖ **កម្មវត្ថុនៃការចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសដោយចៅក្រមតុលាការតែមួយ ឬតុលាការផ្សេង**

ជាទូទៅ ក្នុងការបំពេញកិច្ចត្រូវបានបំពេញដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ ចៅក្រមដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវជំនួសមានសិទ្ធិក្នុងការបើកការស៊ើបសួរទៅលើរាល់កិច្ច ដែលមានចែងស្តីពីនីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរ ដោយចៅក្រមជំនួសមានសិទ្ធិដូចទៅនឹងចៅក្រមស៊ើបសួរដែរ។ ដោយសារតែ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏ជាចៅក្រមអាសនៈនៅតុលាការដែរ ហេតុនេះ ក្នុងឋានានុក្រមនេះចៅក្រមអាសនៈ ដែលត្រូវបានតែងតាំងឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរជំនួសត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិ និងអំណាចទាំងអស់របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងការបំពេញកិច្ចដែលត្រូវបានចាត់តាំង តែការបំពេញកិច្ចត្រូវតែស្ថិតនៅក្នុងការណែនាំតាមដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសរបស់របស់ចៅក្រមដែលទទួលបន្ទុករឿងក្តីដែរ។

❖ **កម្មវត្ថុនៃការចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌**

ជាគោលការណ៍ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចផ្ទេរសិទ្ធិទៅឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បានមួយចំនួន តែក្នុងនោះ សិទ្ធិក្នុងការសួរជនត្រូវចោទ និង សិទ្ធិក្នុងការស្តាប់ចម្លើយនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យផ្ទេរទៅឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ។ ការមិនអនុញ្ញាតឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌

បំពេញនូវកិច្ចទាំងពីរខាងលើ ដោយសារក្នុងវិធានខាងលើ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បានបំពេញរួចទៅហើយនៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបអង្កេតរួចមកហើយ ដូចនេះ បើមានការអនុញ្ញាតឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ធ្វើបំពេញកិច្ចនេះទៀតនោះ នឹងបណ្តាលឱ្យមានភាពលំអៀងនៃកំណត់ហេតុ។ ចំពោះការបំពេញកិច្ចផ្សេងៗ ក្រមនីតិវិធីក៏បានកំណត់ពីកិច្ចដែលជាកម្មវត្ថុនៃការផ្ទេរអំណាចក្នុងការស៊ើបសួរទៅឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលក្នុងនោះមានដូចជា វិធានទាក់ទងនឹងការស្តាប់ចម្លើយ ការឆែកឆេរនិងការចាប់យកវត្ថុតាង ការឃាត់ខ្លួនក្នុងក្របខណ្ឌនៃការស៊ើបសួរ ការស្តាប់ទូរសព្ទ។ ដែលក្នុងនោះ ក្នុងចំណាត់ការនៃការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរជំនួស តម្រូវឱ្យមន្ត្រីនគរបាលធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីកិច្ចស្រាវជ្រាវ និងពិនិត្យរបស់ខ្លួនឱ្យបានច្បាស់លាស់។ ចំពោះកំណត់ហេតុដែលត្រូវធ្វើឡើងដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃការស៊ើបសួរជំនួស ត្រូវមានចុះនិទ្ទេសដូចប្រការដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១០៨ និងនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ខ.២. សិទ្ធិអំណាចបង្ខំរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ វិធានការនិរន្តរាយ

ខ.២.១. ការបង្ខំឱ្យចូលខ្លួនក្នុងដំណើរការកិច្ចនីតិវិធី

ខ.២.១.១. ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន

ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន[29]។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន គឺជាបញ្ជាដល់បុគ្គលណាម្នាក់ឱ្យចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន អាចចេញទៅលើជនត្រូវចោទ ឬ ទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានតម្រុយពិរុទ្ធភាព។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួនមាននិទ្ទេសដូចតទៅ៖

- អត្តសញ្ញាណនៃបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ
- បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ និងអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើសនេះ
- ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ម៉ោង និងទីកន្លែងដែលត្រូវចូលបង្ហាញខ្លួននៅមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ឈ្មោះ និងឋានៈរបស់ចៅក្រមដែលចេញដីកា។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួនត្រូវមានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ និងមានបោះត្រាផង[30]។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន ត្រូវឱ្យដំណឹងដល់បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ ដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ ដោយអាជ្ញាសាលា។ បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធទទួលចុងដីកា ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខានៅលើដើមដីកា ដែលត្រូវបង្វិលជូនចៅក្រមស៊ើបសួរវិញ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌

[29] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៨៦
[30] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៨៧

ភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ អាជ្ញាសាលាត្រូវជូនដំណឹងដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីគ្រប់ការលំបាកក្នុងការអនុវត្តបេសកកម្មរបស់ខ្លួន[31]។

ខ.២.១.២. ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន

ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន[32]។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន គឺជាបញ្ជាដល់កម្លាំងសាធារណៈឱ្យចាប់ និងនាំខ្លួនបុគ្គលណាម្នាក់ទៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន អាចត្រូវចេញទៅលើជនត្រូវចោទ ឬ ទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានតម្រុយពិរុទ្ធភាព។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនមាននិទ្ទេសដូចតទៅះ

- អត្តសញ្ញាណនៃបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ
- បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ និងអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើសនេះ
- ឈ្មោះ និងឋានៈរបស់ចៅក្រមដែលចេញដីកា។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទ និងចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ និងមានបោះត្រាផង[33]។

ការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ត្រូវប្រគល់ឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ត្រូវផ្សព្វផ្សាយដល់អង្គភាពនគរបាល ឬ កងរាជអាវុធហត្ថតាមគ្រប់មធ្យោបាយ។ ដើមដីកានេះ ត្រូវប្រគល់ជូនជាបន្ទាន់ដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលទទួលបន្ទុកអនុវត្តដីកានេះ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មិនអាចចូលទៅក្នុងលំនៅឋានរបស់បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធមុនម៉ោង ៦ (ប្រាំមួយ) ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ល្ងាចបានទេ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវជូនដំណឹងដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីការលំបាកក្នុងការអនុវត្តបេសកកម្មរបស់ខ្លួន[34]។

ប្រសិនបើមូលហេតុនៃកាលៈទេសៈ បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធមិនអាចត្រូវនាំទៅបង្ហាញខ្លួនដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្រោយពេលចាប់ខ្លួនបានទេ បុគ្គលនេះត្រូវតែនាំខ្លួនទៅក្នុងអង្គភាពនគរបាល ឬ កងរាជអាវុធហត្ថ ក្នុងមណ្ឌលឃុំខ្លួន ឬ ទៅក្នុងពន្ធនាគារ។ បុគ្គលនេះ ត្រូវតែនាំខ្លួនទៅបង្ហាញខ្លួនយ៉ាងយូរបំផុតថ្ងៃបន្ទាប់ដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ ដល់អ្នកជំនួស។ ប្រសិនបើការបង្ហាញខ្លួនមិនបានប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃបន្ទាប់ទេ បុគ្គលពាក់ព័ន្ធត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពវិញ។ កាលណាបុគ្គល

[31] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៨៨
[32] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៨៩
[33] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៩១
[34] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៩២

ណាម្នាក់ ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយអនុវត្តតាមដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនត្រូវបានឃុំខ្លួននោះ ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននេះត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ប្រសិនបើមាន។

ខ.២.១.៣. ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន[35]។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនអាចត្រូវចេញទៅលើជនត្រូវចោទ ឬ បុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានតម្រុយពិរុទ្ធភាព។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ នឹងអាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនបានលុះត្រាតែ៖

១- បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ ជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ។

២- បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ បានគេចខ្លួនមិនដឹងជាស្ថិតនៅទីកន្លែងណា ឬ ស្ថិតនៅក្រៅដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន គឺជាបញ្ជា៖

- ដល់កងកម្លាំងសាធារណៈឱ្យស្រាវជ្រាវរកចាប់ និងឱ្យនាំខ្លួនបុគ្គលនោះ ទៅក្នុងពន្ធនាគារ ឬ មណ្ឌលឃុំខ្លួន
- ដល់ប្រធានពន្ធនាគារ ឬ មណ្ឌលឃុំខ្លួនឱ្យទទួល និងឃុំខ្លួនបុគ្គលនោះ[36]។

មុននឹងចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែទទួលយោបល់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវចេញដីកានេះដោយមានចែងមូលហេតុ ក្រោយពីបានទទួលយោបល់ពីព្រះរាជអាជ្ញា។ ព្រះរាជអាជ្ញា ធានារ៉ាប់រងផ្សព្វផ្សាយដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនមាននិទ្ទេសដូចតទៅ៖

- អត្តសញ្ញាណនៃបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ
- បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ និងអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់បង្ក្រាបបទល្មើសនេះ
- ឈ្មោះ និងឋានៈរបស់ចៅក្រមដែលចេញដីកា។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទ និងចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ និងមានបោះត្រាផង[37]។

ការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនត្រូវប្រគល់ឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនត្រូវផ្សព្វផ្សាយទៅតាមអង្គភាពនរគបាល ឬ កងរាជអាវុធហត្ថតាមគ្រប់

[35] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៩៥
[36] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៩៦
[37] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៩៨

មធ្យោបាយ។ ដើមដីកា ត្រូវប្រគល់ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុតឱ្យដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលទទួលបន្ទុកអនុវត្តដីកានេះ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ មិនអាចចូលទៅក្នុងលំនៅឋានរបស់បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធមុនម៉ោង ៦ (ប្រាំមួយ) ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ល្ងាចបានទេ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវឱ្យជូនដំណឹងដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីការលំបាកទាំងអស់ក្នុងពេលអនុវត្តបេសកកម្មរបស់ខ្លួន[38]។ ក្នុងករណីចាំបាច់ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន អាចផ្សព្វផ្សាយជាអន្តរជាតិតាមរយៈក្រសួងយុត្តិធម៌ ដោយប្រើយន្តការនានាដែលមានប្រសិទ្ធិភាព។ ប្រធានពន្ធនាគារ ឬ មណ្ឌលឃុំខ្លួន ត្រូវតែទទួល និងឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទដែលជាកម្មវត្ថុនៃដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន។ ប្រធានពន្ធនាគារ ឬ មណ្ឌលឃុំខ្លួនរក្សាទុកដើមដីកា ឬ ចុងដីកា ដែលមានបញ្ជាក់ថា ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម។ បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធត្រូវតែបានគេនាំទៅបង្ហាញដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ អ្នកជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុត ប្រសិនបើស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរនៅឡើយ។ ប្រសិនបើការនាំខ្លួនទៅបង្ហាញនេះ តម្រូវឱ្យមានការផ្ទេរបុគ្គលពាក់ព័ន្ធទៅពន្ធនាគារ ឬទៅមណ្ឌលឃុំខ្លួនមួយផ្សេងទៀត ការផ្ទេរនេះត្រូវចាត់ចែងដោយអយ្យការ។ ប្រសិនបើបុគ្គលពាក់ព័ន្ធមិនត្រូវបានគេនាំខ្លួនទៅបង្ហាញដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ អ្នកជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរនៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីការចាប់ខ្លួន បុគ្គលនេះត្រូវតែបានព្រះរាជអាជ្ញានាទីកន្លែងឃុំខ្លួនស្តាប់ចម្លើយ។ ព្រះរាជអាជ្ញានេះធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយ ដែលត្រូវបញ្ជូនទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ[39]។ កាលណាបុគ្គលណាម្នាក់ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ដោយអនុវត្តតាមដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនត្រូវបានឃុំខ្លួន នោះថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននេះត្រូវរាប់បញ្ចូលទៅក្នុងថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នប្រសិនបើមាន។

ខ.២.២. សិទ្ធិអំណាចត្រួតពិនិត្យថែរក្សាជនត្រូវចោទ

ខ.២.២.១. ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ជាគោលការណ៍ ជនត្រូវចោទត្រូវតែមានសេរីភាព។ ក្នុងករណីពិសេស ជនត្រូវចោទអាចត្រូវឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន[40]។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អាចអនុវត្តបានតែក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដែលច្បាប់កំណត់ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ស្មើ ឬ លើសពី១ (មួយ) ឆ្នាំ។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចត្រូវបានបង្គាប់ កាលណាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះជាការចាំបាច់៖

- ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬ បង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតជាថ្មី។

[38] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា១៩៩

[39] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២០១

[40] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២០៣

- ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬ ជនរងគ្រោះ ឬ ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិត។
- ដើម្បីរក្សាភស្តុតាង ឬ តម្រុយជាសម្ភារៈ។
- ដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទ ទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី។
- ដើម្បីការពារសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ។
- ដើម្បីធានារក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ កុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស[41]។

ចៅក្រមស៊ើបសួរដែលសម្រេចថានឹងត្រូវឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដោយគំនិតផ្តើមរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ឬ តាមសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវឱ្យដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទ និងទទួលការកត់សម្គាល់របស់ជនត្រូវចោទនោះ។ កាលណាជនត្រូវចោទមានមេធាវីអមផងនោះ មេធាវីត្រូវបង្ហាញមធ្យោបាយការពារខ្លួន។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទបណ្តោះអាសន្ន តាមដីកាដោយមានសំអាងហេតុ។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានជូនដំណឹងភ្លាមដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងដល់ជនត្រូវចោទ។

កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលទទួលបណ្តឹងតាមសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាដែលសុំឱ្យឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទបណ្តោះអាសន្ននោះ មិនព្រមធ្វើតាមការសុំឱ្យឃុំខ្លួននោះទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវចេញក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ នូវដីកាសម្រេចមិនឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដោយមិនចាំបាច់មានសំអាងហេតុទេ។ ដីកានេះត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់អ្នកប្តឹងសុំ។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនបានសម្រេចនៅក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើពាក្យប្តឹងទៅសភាស៊ើបសួរ ដែលនឹងសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ[42]។

ចំពោះនីតិជនដែលត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មិនអាចលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បានទេ។ ប៉ុន្តែ នៅពេលផុតចិរវេលានេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចពន្យាពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបានម្តង៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ដោយដីកាមានសំអាងហេតុត្រឹមត្រូវនិងច្បាស់លាស់។ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសម្រេចពន្យារការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបានតែ២ (ពីរ) ដងគត់[43]។

ចំពោះនីតិជនត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទមជ្ឈិម ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មិនអាចលើសពី ៤ (បួន) ខែ បានទេ។ ប៉ុន្តែ នៅពេលផុតចិរវេលានេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចពន្យាពេលការឃុំខ្លួន

[41] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២០៥
[42] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២០៧
[43] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២០៨

បណ្ដោះអាសន្នបានតែម្ដងគត់មិនឱ្យលើសពី ២ (ពីរ) ខែ ដោយដីកាមានសំអាងហេតុត្រឹមត្រូវ និង ច្បាស់លាស់។ ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នខាងលើនេះ មិនត្រូវលើសពីពាក់កណ្ដាលនៃ អប្បបរមានៃទោសដែលច្បាប់បានកំណត់ឡើយ[44]។

ក្នុងករណីដែលមានការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ឬ បទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ បានទេ ចំពោះបទល្មើសនីមួយៗ។ ប៉ុន្តែ នៅពេលផុតកំណត់ថិរវេលានេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចពន្យាពេល ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នម្ដងបាន ១ (មួយ) ឆ្នាំ ដោយដីកាមានសំអាងហេតុត្រឹមត្រូវ និង ច្បាស់លាស់។ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យពន្យារការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នបានតែ ២ (ពីរ) ដងគត់[45]។

កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចថាពន្យារពេលឃុំខ្លួនជាបណ្ដោះអាសន្ន ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវឱ្យដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទ និងទទួលការកត់សំគាល់របស់ជននេះ។ កាលណាជនត្រូវចោទមានមេធាវីអម នោះមេធាវីត្រូវបង្ហាញមធ្យោបាយការពារខ្លួនកូនក្ដីរបស់ខ្លួន។ ចៅក្រមស៊ើបសួរពន្យារការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន តាមដីកាដោយមានសំអាងហេតុ។ ដីកានេះត្រូវឱ្យដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ជនត្រូវចោទ[46]។

អនីតិជនអាយុតិចជាង ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ មិនអាចត្រូវឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នទេ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសម្រេចប្រគល់អនីតិជននេះឱ្យឪពុកម្ដាយ អ្នកអាណាព្យាបាល ឬ ក្នុងករណីគ្មានអ្នកអាណាព្យាបាល ត្រូវប្រគល់ទៅមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំថែរក្សាបណ្ដោះអាសន្ន រង់ចាំសេចក្ដីសម្រេចរបស់តុលាការ[47]។

ចំពោះអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ និងត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមានដូចតទៅ៖

១- ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ៤ (បួន) ខែ បានទេ កាលណាអនីតិជននេះមានអាយុតិចជាង ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ។

២- ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមិនអាចលើសពី៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បានទេ កាលណាអនីតិជននេះ មានអាយុចាប់ពី ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ[48]។

---

[44] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២០៩

[45] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២១០

[46] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២១១

[47] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២១២

[48] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២១៣

ចំពោះអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ និងត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទមជ្ឈិម ថិរវេលាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមានដូចតទៅ៖

១- ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ២ (ពីរ) ខែ បានទេ កាលណាអនីតិជននេះមានអាយុតិចជាង ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ។

២- ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មិនអាចលើសពី ៤ (បួន) ខែ បានទេ កាលណាអនីតិជននេះមានអាយុចាប់ពី ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ។

ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នខាងលើនេះ មិនត្រូវលើសពីពាក់កណ្តាលនៃអប្បបរមានៃទោស ដែលច្បាប់បានកំណត់សម្រាប់អនីតិជននោះឡើយ[49]។

ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទ ឱ្យនៅក្រៅឃុំវិញបានគ្រប់ពេលវេលា។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរមានបំណងដោះលែងជនត្រូវចោទឱ្យនៅក្រៅឃុំនោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនព័ត៌មានដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីសុំយោបល់ហើយបញ្ជូនសំណុំរឿងឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាពិនិត្យ។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុត។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចយ៉ាងយូរបំផុតក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីការបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទភ្លាម ដោយមិនរង់ចាំយោបល់របស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវចង្អុលប្រាប់មូលហេតុនៃការបន្ទាន់នេះនៅក្នុងដីកាសម្រេចរបស់ខ្លួន។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសុំឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទបានគ្រប់ពេលវេលា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនបានសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃទេ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្តឹងសុំតាមរយៈពាក្យសុំទៅសភាស៊ើបសួរដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ដីកាដែលសម្រេចមិនព្រមដោះលែង ត្រូវមានសំអាងហេតុ។

ជនត្រូវចោទអាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យដោះលែងនៅក្រៅឃុំបានគ្រប់ពេលវេលា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជូនពាក្យនោះភ្លាមទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីផ្តល់យោបល់ និងបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីពិនិត្យ។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវផ្តល់យោបល់ក្នុងរយៈពេលខ្លីបំផុត។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចយ៉ាងយូរបំផុតក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីពេលបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ជនត្រូវចោទអាចដាក់ពាក្យសុំនៅក្រៅឃុំសាជាថ្មីម្តងទៀត ទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ ទៅសភា

[49] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២១៤

ស៊ើបសួរក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ខែ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចបដិសេធពាក្យសុំលើកមុន។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ សភាស៊ើបសួរ ត្រូវសម្រេចលើពាក្យនេះក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានទទួលពាក្យសុំ។ ដីកាដែលមិនព្រមដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំត្រូវតែមានសំអាងហេតុ។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនបានសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃទេ ជនត្រូវចោទអាចធ្វើពាក្យប្តឹងផ្ទាល់ទៅសភាស៊ើបសួរ ដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ[50]។

ដីកាសម្រេចដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំត្រូវតែជូនដំណឹងភ្លាមដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងដល់ប្រធានពន្ធនាគារ ឬ មណ្ឌលឃុំខ្លួន។ ដីកាមិនព្រមដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ ត្រូវតែជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុតដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទឱ្យនៅក្រៅឃុំ ចៅក្រមនេះអាចដាក់ជននោះឱ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

ខ.២.២.២. ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចដាក់ជនត្រូវចោទឱ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានគ្រប់ពេលវេលា ប្រសិនបើជនត្រូវចោទនេះត្រូវបានចោទប្រកាន់អំពីបទល្មើស ដែលត្រូវ ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ[51]។ ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ មានអានុភាពបង្គាប់ជនត្រូវចោទដែលនៅក្រៅឃុំឱ្យគោរពកាតព្វកិច្ចមួយ ឬច្រើនដូចតទៅៈ

១- មិនត្រូវចេញក្រៅព្រំប្រទល់ដែនដីកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។

២- មិនត្រូវផ្លាស់ប្តូរលំនៅឋានដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីចៅក្រមស៊ើបសួរ។

៣- មិនត្រូវទៅកាន់ទីកន្លែងខ្លះដែលកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។

៤- ត្រូវចូលបង្ហាញខ្លួនតាមការកំណត់នៅអង្គភាពនគរបាល ឬ កងរាជអាវុធហត្ថដែលចាត់តាំងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។

៥- ត្រូវឆ្លើយតបនឹងការកោះហៅពីគ្រប់បុគ្គលដែលចាត់តាំងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។

៦- ប្រគល់ជូនដល់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីគ្រប់ឯកសារបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណ។

៧- មិនត្រូវបើកបររថយន្ត។

៨- មិនត្រូវទទួល ឬជួបបុគ្គលមួយចំនួន ដែលចង្អុលបង្ហាញដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ។

[50] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២១៧

[51] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២២៣

៩- ដាក់ប្រាក់ធានាដែលចំនួនប្រាក់ធានា និងចិរវេលាបង់ប្រាក់នេះ ត្រូវបានកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរដោយផ្អែកទៅលើធនធានរបស់ជនត្រូវចោទ។

១០- មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬយកតាមខ្លួននូវអាវុធ។ ត្រូវប្រគល់ជូនដល់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនូវអាវុធដែលជនត្រូវចោទកាន់កាប់។

១១- ត្រូវប្រគល់ខ្លួនឱ្យពេទ្យពិនិត្យព្យាបាល និងជាយថាហេតុ ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមរបបព្យាបាលរោគក្នុងមន្ទីរពេទ្យ។

១២- មិនត្រូវធ្វើសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈខ្លះ។

ដើម្បីអនុវត្តចំណុចទី ១២ ខាងលើ ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនអាចហាមឃាត់ការអនុវត្តនូវអាណត្តិបោះឆ្នោត ឬ សកម្មភាពខាងសហជីពបានទេ។

អនីតិជនអាយុតិចជាង ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ មិនអាចត្រូវដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានទេ។

នៅក្នុងករណីដែលមានចែងត្រង់ចំណុចទី៦ ទី ៩ និងចំណុចទី១០ នៃចំនុចខាងលើនេះ ជនត្រូវចោទទទួលបង្កាន់ដៃស្តីពីការប្រគល់ឯកសារអត្តសញ្ញាណ ប្រាក់ធានា ឬអាវុធ។ បង្កាន់ដៃប្រគល់ឯកសារបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយក្រឡាបញ្ជី។ បង្កាន់ដៃប្រគល់ប្រាក់ធានា ឬ អាវុធត្រូវចុះហត្ថលេខារួមដោយប្រធានតុលាការ ព្រះរាជអាជ្ញា និងក្រឡាបញ្ជី។ ប្រាក់ធានាត្រូវតម្កល់ទុកនៅគណនីពិសេសដែលបើកនៅធនាគារ ឬ ត្រូវរក្សាទុកនៅទីកន្លែងមួយដែលមានការធានាសន្តិសុខរឹងមាំ។ ទីកន្លែងនេះត្រូវជ្រើសរើសតាមការឯកភាពគ្នាដោយប្រធានតុលាការ និងព្រះរាជអាជ្ញា។ អាវុធត្រូវរក្សាទុកនៅទីកន្លែងដូចបានពោលខាងលើ[52]។

ចៅក្រមស៊ើបសួរដាក់ជនត្រូវចោទឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ តាមគំនិតផ្តើមផ្ទាល់របស់ខ្លួន ឬ តាមសេចក្តីសន្និដ្ឋានសរុបរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចរបស់ខ្លួន អំពីកាតព្វកិច្ចដែលតម្រូវទៅលើជនត្រូវចោទ។ ដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុតដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។

កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលទទួលបណ្តឹងតាមសេចក្តីសន្និដ្ឋានពីព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យដាក់ខ្លួនជនត្រូវចោទឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលា- ការ មិនព្រមសម្រេចតាមការសុំ

[52] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២២៥

ទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវចេញដីកាបដិសេធការសុំនេះក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ។ ដីកាសម្រេចនេះត្រូវជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុតដល់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនបានសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃទេ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើពាក្យប្ដឹងទៅសភាស៊ើបសួរ ដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ[53]។

ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចកែប្រែខ្លឹមសារនៃកាតព្វកិច្ច អាចលុបចោល ឬ បញ្ចូលកាតព្វកិច្ចថ្មីបានគ្រប់ពេលវេលា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏អាចបញ្ចប់ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានដែរ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចតាមដីកា ដែលត្រូវជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីបំផុតដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសុំឱ្យលើកលែង ឬ កែប្រែការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានគ្រប់ពេល វេលា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ។ ដីកាសម្រេចនេះត្រូវជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលខ្លីបំផុតដល់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនបានសម្រេចក្នុងរយៈពេលនេះទេ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើពាក្យសុំទៅសភាស៊ើបសួរ ដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ដីកាដែលសម្រេចមិនព្រមធ្វើតាមបណ្ដឹងសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវតែមានសំអាងហេតុ។ ជនត្រូវចោទអាចធ្វើពាក្យសុំឱ្យលើកលែង ឬ កែប្រែការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានគ្រប់ពេលវេលា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជូនពាក្យសុំនេះភ្លាមទៅព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីសុំយោបល់និងជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីពិនិត្យ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចយ៉ាងយូរបំផុតក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកាសម្រេចនេះត្រូវជូនដំណឹងក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុតដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។ កាលណាមានពាក្យសុំឱ្យលើកលែង ឬ ឱ្យកែប្រែការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានធ្វើជាថ្មី មុនពេលចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ សភាស៊ើបសួរសម្រេចលើពាក្យសុំពីមុននោះ រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃនេះ ត្រូវចាប់ផ្ដើមគិតពីពេលចេញសេចក្ដីសម្រេចលើពាក្យសុំពីមុន។ ដីកាដែលសម្រេចមិនព្រមធ្វើតាមពាក្យសុំ ត្រូវតែមានសំអាងហេតុ។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនបានសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ នេះទេ ជនត្រូវចោទអាចធ្វើពាក្យប្ដឹងទៅសភាស៊ើបសួរ ដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ[54]។

ប្រសិនបើជនត្រូវចោទគេចវេះដោយចេតនា ពីកាតព្វកិច្ចត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសម្រេចឱ្យឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទបណ្ដោះអាសន្នបាន ទោះបីទោសជាប់ពន្ធនាគារដែលត្រូវរងនោះមានថិរវេលាប៉ុន្មានក៏ដោយ ហើយទោះជាជនត្រូវចោទត្រូវបានឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នអស់រយៈពេលអតិបរមា ដែលមានចែងដោយ ២០៨ ដល់មាត្រា ២១០ មាត្រា ២១៣ និង

[53]ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២២៦

[54] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២២៩

មាត្រា ២១៤ នៃក្រមនេះក៏ដោយ។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរ សម្រេចថានឹងឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដោយមូលហេតុខាងលើនេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទ និងទទួលការកត់សម្គាល់របស់ជននេះ។ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទមានមេធាវីអមនោះ មេធាវីត្រូវជូនមធ្យោបាយការពារកូនក្តីរបស់ខ្លួន។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទ តាមដីកាដែលមានសំអាងហេតុ។ ដីកាសម្រេចនេះ ត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងដល់ជនត្រូវចោទ។ ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដែលសម្រេចនេះ មិនអាចឱ្យលើសពី ៤ (បួន) ខែ ចំពោះនីតិជន និង ២ (ពីរ) ខែចំពោះអនីតិជន[55]។

កថាខណ្ឌទី ៣. ការបិទបញ្ចប់នីតិវិធីស៊ើបសួរ

ក. លំហូរនីតិវិធីបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ

ក.១. ដីកាជូនព័ត៌មាននៃការបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ

ដោយយើងធ្វើការអនុលោមទៅតាមមាត្រា ២៤៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៧ ព្រមទាំងរូបមន្តនៃលិខិតជូនព័តិមានអំពីការបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ យើងឃើញថាសេចក្តីជូនដំណឹងនេះ គឺធ្វើនៅក្រោយពីពេលដែលមានការយល់ឃើញថា ការស៊ើបសួរបានបញ្ចប់ពីសំណាក់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ហើយគាត់នឹងត្រូវធ្វើនូវលិខិតជូនដំណឹងទៅតំណាងអយ្យការដោយមានបញ្ជាក់អំពីការសម្រេចបញ្ចប់បិទការស៊ើបសួរ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ការជូនដំណឹងត្រូវបានធ្វើជូនដោយភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនត្រូវចោទ និងមេធាវី ដោយបញ្ជាក់ពីការសម្រេចបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួរលើសពីនេះទៅទៀត ចំពោះលិខិតជូនដំណឹងអំពីការបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួរទៅកាន់ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនត្រូវចោទ និងមេធាវី ក៏ត្រូវបានបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់អំពីអ្នកដែលប្រគល់ និងអ្នកដែលទទួលលិខិតជូនដំណឹងដោយមានការចុះហត្ថលេខា និងស្នាមមេដៃផងដែរ។

ការបញ្ជូនរឿងឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាពិនិត្យ ដាច់ខាតត្រូវធ្វើនៅក្នុងដំណាក់កាលបិទបញ្ចប់នៃនីតិវិធីស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ប៉ុន្តែ នីតិវិធីនៃការបញ្ជូនរឿងឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាពិនិត្យនេះអាចធ្វើឡើងបានគ្រប់ពេលវេលា នៅពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញាស្នើឱ្យបញ្ជូនរឿងឱ្យពិនិត្យ។ ក្នុងករណីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបង្វិលសំណុំរឿងនេះ ឱ្យទៅចៅក្រមស៊ើបសួរវិញក្នុងរយៈពេល ២៤ (ម្ភៃបួន) ម៉ោង។ ហេតុដូច្នេះ នៅក្នុងដំណាក់កាលបិទបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ នៅក្រោយពីបានរយៈពេល ២ (ពីរ) ថ្ងៃ ក្រោយពីចៅក្រមស៊ើបសួរបានជូនដំណឹងទៅព្រះរាជអាជ្ញាព្រមទាំងអស់ ចៅក្រមស៊ើបសួរ

[55] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៣០

ត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងឱ្យពិនិត្យ ជាមួយគ្នានេះដែរ គាត់ត្រូវភ្ជាប់នូវសំណុំរឿងទាំងមូលដែលនៅក្នុងនោះក៏មាន៖

- សេចក្តីថ្លែងអំពីអង្គហេតុ
- ប្រវត្តិរូបនៃបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់
- ចម្លើយដែលបានពីបុគ្គលផ្សេងៗ
  - * ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬមេធាវី
  - * ចម្លើយរបស់សាក្សីដាក់បន្ទុក និងដោះបន្ទុក និងសាក្សីតាមឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ
  - * ចម្លើយរបស់ជនត្រូវចោទ
- ឯកសារពាក់ព័ន្ធនានា ព្រមទាំងវត្ថុតាងផ្សេងទៀត។

ក.២. ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ

ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ត្រូវបានចេញដោយព្រះរាជអាជ្ញា ដីកានេះមាន រយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទត្រូវឃុំខ្លួន និង ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ នៅក្នុងករណីដែលជនត្រូវចោទស្ថិតនៅក្រៅឃុំ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត មុនពេលដែលព្រះរាជអាជ្ញាចេញដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនេះ កាលណាបើ ការយល់ឃើញថាការស៊ើបសួរពុំទាន់មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ឬប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាយល់ឃើញថា ការស៊ើបសួរបន្ថែមធ្វើឱ្យមានប្រយោជន៍នោះ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចស្នើឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរបំពេញកិច្ចបន្ថែម។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើព្រះរាជអាជ្ញាយល់ឃើញដូចចៅក្រមស៊ើបសួរ គាត់ត្រូវចេញដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងដោយមានសំអាងហេតុដោយក្នុងដីកានោះ គាត់អាចសុំប្តឹងចៅក្រមស៊ើបសួរដោយបញ្ជូនរឿងទៅទៅជំនុំជម្រះ ឬលើកលែងការចោទប្រកាន់[56]។

នៅក្រោយពីបានទទួលដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ដោយមានការប្តឹងឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរ បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬលើកលែងចោទប្រកាន់ក៏ដោយ ចៅក្រមស៊ើបសួរមានសិទ្ធិអំណាចឯករាជ្យ មានន័យថា ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនេះពុំមានអំណាចចាប់ចងកាតព្វកិច្ច ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែអនុវត្តតាមការប្តឹងពីតំណាងអយ្យការនោះឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញ ច្បាប់បានបើកផ្លូវឱ្យមានការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅកាន់សភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ ដោយតំណាងអយ្យការដើម្បីប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលផ្ទុយពីឆន្ទៈរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។

[56] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៤៦

ខ. ដីកាដំណោះស្រាយ

ខ.១. ដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់

នៅពេលដែលចៅក្រមស៊ើបសួរចេញសេចក្ដីសម្រេច ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវផ្អែកទៅលើមូលហេតុមួយចំនួនដូចជា៖

- អំពើប្រព្រឹត្តមិនមែនជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬ បទលហុ
- ជនដែលប្រព្រឹត្តអំពើនោះនៅតែមិនស្គាល់
- គ្មានភស្តុតាងដាក់បន្ទុកគ្រប់គ្រាន់ទៅលើជនត្រូវចោទ[57]។

ការលើកលែងការចោទប្រកាន់ អាចទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែក គឺទាក់ទងទៅនឹងអំពើទាំងអស់ដែលដាក់ឱ្យពិនិត្យទៅលើបុគ្គល ឬ ទាក់ទងត្រឹមតែមួយផ្នែកនៃអំពើនេះ។ ដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ដកសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរខ្លួនឯងពីសំណុំរឿង និងបញ្ចប់ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ និងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរ សម្រេចដោះលែងជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំបណ្ដោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទនោះត្រូវបានរក្សាទុកនៅក្នុងពន្ធនាគាររហូតដល់ផុតរយៈពេលសម្រាប់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ព្រះរាជអាជ្ញា លើកលែងតែព្រះរាជអាជ្ញាយល់ព្រមឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទភ្លាមៗ។

ប្រសិនបើ ព្រះរាជអាជ្ញាប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ពីដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរនោះ ជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំត្រូវរក្សាទុកនៅក្នុងពន្ធនាគាររហូតដល់ពេលដែលសភាស៊ើបសួរសម្រេចអំពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះ។ កាលណា សភាស៊ើបសួរសម្រេចថាបន្តការស៊ើបសួរដោយខ្លួនឯងនោះ សភាស៊ើបសួរប្រគល់ភារកិច្ចទៅសមាជិករបស់ខ្លួនម្នាក់ដែលប្រើប្រាស់អំណាចជាចៅក្រមស៊ើបសួរ លើកលែងតែអំណាចដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូកទី ៥ ស្ដីពីការបិទការស៊ើបសួរនៃមាតិកាទី ១ ស្ដីពីចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងគន្ថីនេះ។

កាលណា ការស៊ើបសួរហាក់ដូចជាត្រូវបានបញ្ចប់ សំណុំរឿងនៃនីតិវិធីត្រូវតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។ ប្រធាននៃសភាស៊ើបសួរ កំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការ។ សភាស៊ើបសួរ បិទការស៊ើបសួរ តាមសាលដីកាដំណោះស្រាយ។ ក្នុងករណីដែលសភាស៊ើបសួរ សម្រេចដោះលែងជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំ សេចក្ដីសម្រេចនេះត្រូវមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាមៗ។ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ពីដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ និងដីកានានាមួយចំនួនទៀតរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ចំណែកឯភាគីតំណាងអយ្យការ (ព្រះរាជអាជ្ញា ឬអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា) មានអំណាចធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ពីគ្រប់ដីការបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ក្រោយ

[57] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៤៧

ពេលដែលដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬសាលដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់របស់សភាស៊ើបសួរបានចូលជាស្ថាពរ ប្រសិនបើលេចចេញនូវបន្ទុកថ្មីឡើង ការស៊ើបសួរអាចបើកឡើងវិញតាមការដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់តំណាងអយ្យការ។

ខ.២. ដីកាសម្រេចបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅជំនុំជម្រះ

នៅពេលដែលចៅក្រមស៊ើបសួរយល់ឃើញថា មានបន្ទុកគ្រប់គ្រាន់អំពីអំពើល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុ ចៅក្រមស៊ើបសួរចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនៅសវនាការ[58]។

ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ ក៏ដូចជាដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ដែរ ដោយដកសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ទៅឱ្យតុលាការដែលសំណុំរឿងត្រូវបានបញ្ជូនទៅចៅក្រមជំនុំជម្រះដើម្បីជំនុំជម្រះ។ ដីកានេះបញ្ចប់ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ និងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ ប៉ុន្តែយោងតាមសេចក្តីសម្រេចដោយឡែកនៃដីកាដំណោះស្រាយ និងក្រោមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចសម្រេចរក្សាជនត្រូវចោទឱ្យនៅជាប់ឃុំរហូតដល់ពេលចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខចៅក្រមជំនុំជម្រះ។ ក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវនៅសំអាងហេតុទៅលើសេចក្តីសម្រេចរក្សាទុកជនត្រូវចោទឱ្យនៅក្នុងឃុំ ដោយមូលហេតុណាមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុទាំងអស់ដូចជា ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬដើម្បីបង្ការ និងទប់ស្កាត់បទល្មើសកើតជាថ្មី រារាំងកុំឱ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬរារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនត្រូវចោទ និងអ្នកសមគំនិត ដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី ដើម្បីការពារជនត្រូវចោទ ដើម្បីរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈកុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើស។

សេចក្តីសម្រេចរក្សាជនត្រូវចោទក្នុងការឃុំបណ្តោះអាសន្ននេះ លែងមានអានុភាពក្នុងរយៈពេល ៤ (បួន) ខែ ប្រសិនបើ ជនត្រូវចោទមិនត្រូវបាននាំចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខចៅក្រមជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេល ៤ (បួន) ខែ នោះទេ ជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំដោយឯកឯង។

ប្រសិនបើ ចៅក្រមស៊ើបសួរ សម្រេចចេញដីកាសម្រេចបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅជំនុំជម្រះ ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជូនសំណុំរឿងជាបន្ទាន់ទៅប្រធានតុលាការ ដើម្បីកំណត់ពេលនៅក្នុងការបើកសវនាការជំនុំជម្រះ។

[58] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៤៧

ជំពូកទី២

សភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍

ផ្នែកទី ១. សញ្ញាណនៃសភាស៊ើបសួរ

កថាខណ្ឌទី ១. តួនាទីនៃសភាពិសេសនៃសាលាឧទ្ធរណ៍

ក. ភារកិច្ចរដ្ឋបាលនៃសភាស៊ើបសួរ

នៅក្នុងសាលាឧទ្ធរណ៍មានសភាពិសេសមួយដែលមានឈ្មោះថា សភាស៊ើបសួរ ដែលសភានេះមានសមត្ថកិច្ចជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដែលធ្វើឡើងប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ[59]។ សមាជិកនៅសភាស៊ើបសួរ ពុំអាចចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលខ្លួនបានចាត់ការក្នុងឋានៈចៅក្រមស៊ើបសួរបានទេ បើមិនដូច្នោះទេ សាលដីកានោះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ។ ផ្សារភ្ជាប់នៃកិច្ចដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅបានល្អរបស់កិច្ចនីតិវិធីស៊ើបសួររបស់មន្ទីរស៊ើបសួរ ព្រមទាំងសភាស៊ើបសួរខ្លួនឯងផង ច្បាប់បានអនុញ្ញាតផ្តល់អំណាចឱ្យ ប្រធានសភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ មានអំណាចធ្វើគ្រប់អធិការកិច្ចនៃមន្ទីរស៊ើបសួរ និងធានាប៉ាប់រងលើការប្រព្រឹត្តទៅបានល្អនៃមន្ទីរស៊ើបសួរនៃចៅក្រមស៊ើបសួរ ដោយផ្ទៀងផ្ទាត់មើលជាអាទិ៍ លក្ខខណ្ឌនៃការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដីកាតុលាការផ្សេងៗ ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរ និងកោសលវិច័យ។

ជាមួយគ្នានេះដែរ បើពិនិត្យមើលលើទំនាក់ទំនងរវាងសភាស៊ើបសួរ និងភាគី ក្នុងនោះរួមមាន ជនត្រូវចោទ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី លើផ្នែករដ្ឋបាលនេះ គូភាគីអាចធ្វើការប្តឹងសុំឱ្យបិទសំណុំរឿង។ កាលណានៅពេលផុតចិរវេលា ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃចោទប្រកាន់ ជនត្រូវចោទអាចសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរបិទការស៊ើបសួរ។ ក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ខែ គិតពីថ្ងៃទទួលពាក្យសុំនេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែសម្រេច។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនសម្រេចនៅក្នុងរយៈពេលនេះទេ ជនត្រូវចោទអាចប្តឹងទៅប្រធានសភាស៊ើបសួរ ដែលធ្វើអធិបញ្ជាដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរឱ្យ សម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ។

លុះផុតចិរវេលា ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរបិទការស៊ើបសួរ។ ក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ខែ គិតពីថ្ងៃទទួល

[59] ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ ឆ្នាំ២០១៤, មាត្រា៩៥

ពាក្យប្តឹងទៅក្រុមស៊ើបសួរត្រូវតែសម្រេច។ អំណាចដែលទទួលស្គាល់ដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ជនត្រូវចោទ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវប្រើប្រាស់បានដោយមេធាវី[60]។

ប្រធានសភាស៊ើបសួរពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់មើលថា តើសំណុំរឿងមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ល្មមជំនុំជម្រះបានឬទេ រួចហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទបើកសវនាការ។ ប្រធានសភាស៊ើបសួរជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់មាត់អំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការបើកសវនាការ ដល់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ជូនដំណឹងអំពីការបរិច្ឆេទនៃសវនាការនេះ ដល់គូភាគី និងដល់មេធាវី។

ការជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទដែលត្រូវបានឃុំខ្លួនត្រូវធ្វើដូចតទៅនេះ ៖

- ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ
- តាមរយៈប្រធានពន្ធនាគារ ឬ មណ្ឌលឃុំខ្លួន

ការជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទនៅក្រៅឃុំ ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដល់មេធាវី ត្រូវធ្វើដូចតទៅ៖

- ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ
- តាមផ្លូវរដ្ឋបាល ឬ
- តាមរយៈអង្គភាពនគរបាលឬកងរាជអាវុធហត្ថ។

កាលណា ការជូនដំណឹងធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះនិទ្ទេសអំពីការបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងនៅរឹមទំព័រនៃដីកា។ ជនត្រូវចោទ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬមេធាវីចុះហត្ថលេខារបស់ខ្លួន។ ក្នុងករណីដទៃទៀត ការជូនដំណឹងត្រូវធ្វើដោយការប្រគល់សេចក្តីចម្លងដីកា ដោយមានចំណារទទួល[61]។

ខ. ការត្រួតពិនិត្យនិយ័តភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួររបស់មន្ទីរស៊ើបសួរ

ភាពដែលមិនអាចទទួលយក នៃពាក្យប្តឹងសុំមោឃកម្ម គឺសភាស៊ើបសួរអាចប្រកាសមិនទទួលពាក្យប្តឹងសុំឱ្យមោឃកម្មនៅក្នុងករណីដូចតទៅ ៖

- ពាក្យប្តឹងសុំគ្មានសំអាងហេតុ
- ពាក្យប្តឹងសុំទាក់ទងនឹងដីកាដែលអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន
- ពាក្យប្តឹងសុំគ្មានមូលកភាពយ៉ាងជាក់ស្តែង។

[60] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៨៦

[61] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៥៨

សេចក្តីសម្រេចរបស់សភាស៊ើបសួរមិនអាចតវ៉ាបានទេ។ កាលណាពាក្យប្តឹងសុំត្រូវបានប្រកាសមិនអាចទទួលបានទេ សំណុំរឿងត្រូវបង្វិលត្រឡប់ទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ[62]។

នៅគ្រប់ពេលវេលា ដែលសភាស៊ើបសួរបានទទួលបណ្តឹងសុំឱ្យពិនិត្យពីនិយ័តភាពនៃកិច្ចនីតិវិធី និងការប្រព្រឹត្តទៅដ៏ល្អនៃនីតិវិធី ហើយនៅក្រោយពីបានពិនិត្យឃើញអំពីមូលហេតុនៃមោឃភាព សភាស៊ើបសួរអាចចាត់ទុកថាមោឃៈដោយឯកឯង នូវនីតិវិធីទាំងមូល ឬផ្នែកណាមួយ។ នីតិវិធីនៃមោឃភាពបែបនេះត្រូវធ្វើឡើងដោយ ៖

- កាលណាបានទទួលបណ្តឹងសុំមោឃកម្ម ចំពោះកិច្ច ឬ លិខិតណាមួយនៃនីតិវិធី ប្រសិនបើបើសភាស៊ើបសួរយល់ព្រមតាមពាក្យប្តឹងនេះ សភាស៊ើបសួរសម្រេចថា តើមោឃកម្មនេះត្រូវធ្វើទៅលើកិច្ច ឬលិខិតផ្សេងទៀតដែរឬទេ។
- កិច្ច ឬ លិខិតដែលត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ត្រូវដកចេញពីសំណុំរឿង ហើយតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។

មោឃភាព ក៏អាចត្រូវបានធ្វើផងដែរ នៅក្នុងករណីដែលមិនគោរពវិធានបញ្ញត្តិមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- ការបើកការស៊ើបសួរ ត្រូវតែធ្វើដោយខានមិនបានចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ ចំណែកបទមជ្ឈិមការស៊ើបសួរអាចធ្វើក៏បាន ឬមិនធ្វើក៏បាន។
- ការរំលោភលើដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមដែលមានសមត្ថកិច្ចគឺ៖
  - ចៅក្រមស៊ើបសួរនាទីកន្លែងបទល្មើស
  - ចៅក្រមស៊ើបសួរនាទីលំនៅដ្ឋាន ឬទីសំណាក់របស់បុគ្គលដែលសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស
  - ចៅក្រមស៊ើបសួរនាទីកន្លែងចាប់ខ្លួនបុគ្គលដែលសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

ក្នុងករណី ដែលមានទំនាស់រវាងចៅក្រមស៊ើបសួរច្រើនរូប នៅសាលាដំបូងខុសគ្នា ហើយទទួលបណ្តឹងទាំងអស់គ្នាអំពីរឿងព្រហ្មទណ្ឌតែមួយដូចគ្នា ទំនាស់នេះត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានសភាស៊ើបសួរ។ វិវាទសមត្ថកិច្ចដែនដីរវាងសភាស៊ើបសួរច្រើន ត្រូវសម្រេចដោយប្រធានតុលាការកំពូល។ ការសម្រេចនេះបិទផ្លូវតវ៉ា។

[62] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៧៩

- ការបើកការស៊ើបសួរដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ ពុំមានការស្នើបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយបាន ដោយគ្មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីបាននោះឡើយ។
- វិសាលភាពនៃបណ្ដឹង ក៏មានឥទ្ធិពលមួយផងដែរ ដែលវាតម្រូវឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរទទួលបណ្ដឹងអំពីអង្គហេតុ ដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវស៊ើបសួរតែអំពីអង្គហេតុនោះតែប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើមានលេចអង្គហេតុថ្មីដែលអាចជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនៅក្នុងពេលស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនព័ត៌មានអំពីអង្គហេតុនេះទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្ដឹងសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើការស៊ើបសួរអំពីអង្គហេតុថ្មីនេះ តាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមបើគ្មានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរគ្មានអំណាចស៊ើបសួរអំពីអង្គហេតុថ្មីនោះឡើយ។
- ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវមានក្រឡាបញ្ជីម្នាក់អមជានិច្ច។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ក្រឡាបញ្ជីមិនអាចបំពេញកិច្ចដែលជាសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរបានទេ។
- នាំឱ្យមានមោឃភាពផងដែរ កាលណាការបំពានវិធាន ឬ ទម្រង់ការសំខាន់ណាមួយដែលចែងដោយក្រោមនេះ ឬបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយស្ដីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់ភាគីដែលទទួលរងការបំពាននេះ។ វិធាន និងទម្រង់ការដែលមានលក្ខណៈ សំខាន់នោះមានជាអាទិ៍ វិធានទម្រង់ការដែលមានបំណងធានាការគោរពសិទ្ធិមនុស្សការពារខ្លួន។

កាលណាបានទទួលបណ្ដឹងសុំមោឃកម្មចំពោះកិច្ច ឬ លិខិតណាមួយនៃនីតិវិធី ប្រសិនបើសភាស៊ើបសួរ យល់ព្រមតាមពាក្យប្ដឹងសុំនេះ សភាស៊ើបសួរសម្រេចថា តើមោឃកម្មនេះត្រូវធ្វើលើកិច្ច ឬលិខិតផ្សេងទៀតដែរឬទេ។

កិច្ច ឬ លិខិតដែលត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ត្រូវដកចេញពីសំណុំរឿង ហើយតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។ ជាផលវិបាកមួយចំនួនក្រោយពីបានធ្វើមោឃកម្មរួចសភាស៊ើបសួរអាចៈ

- បង្វិលសំណុំរឿងទៅឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរវិញ
- ដកសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ហើយបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរម្នាក់ទៀត ឬ
- បន្តការស៊ើបសួរដោយខ្លួនឯងលើរឿងនោះ[63]។

[63] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៨១

កាលណាសភាស៊ើបសួរ សម្រេចថាបន្តការស៊ើបសួរដោយខ្លួនឯងនោះ សភាស៊ើបសួរប្រគល់ភារកិច្ចទៅឱ្យសមាជិកខ្លួនម្នាក់ដែលប្រើប្រាស់អំណាចចៅក្រមស៊ើបសួរ លើកលែងតែអំណាចផ្ទាល់របស់ប្រធានសភាស៊ើបសួរ។

កាលណាការស៊ើបសួរហាក់ដូចជាត្រូវបញ្ចប់ សំណុំរឿងនៃនីតិវិធីត្រូវតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។ ប្រធាននៃសភាស៊ើបសួរ កំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការ។ ក្នុងករណី សភាស៊ើបសួរសម្រេចដោះលែងជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំ សេចក្តីសម្រេចនោះត្រូវមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាម។

សភាស៊ើបសួរ បិទការស៊ើបសួរតាមសាលដីកាដំណោះស្រាយ ដែលក្នុងនោះមានការលើកលែងចោទប្រកាន់ ឬសាលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ។

ប្រធានសភាស៊ើបសួរ ជាអ្នកពិនិត្យទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូងរាជធានីខេត្ត។ នៅក្នុងការពិនិត្យលើបណ្តឹងនេះ ប្រសិនបើប្រធានសភាស៊ើបសួរយល់ឃើញថា បណ្តឹងណាដែលស្របទៅតាមនីតិវិធី ឬសំណុំរឿងនោះមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ល្មមក្នុងការជំនុំជម្រះបាន បណ្តឹងនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាបានការដោយប្រធានសភាស៊ើបសួរកំណត់ថ្ងៃ កាលបរិច្ឆេទក្នុងការបើកសវនាការ។

កថាខណ្ឌទី ២. អំណាចរបស់សភាស៊ើបសួរ

ក. អំណាចយុត្តាធិការនៃសភាស៊ើបសួរ

ទោះបីជាច្បាប់បានកំណត់ថាបុគ្គលគ្រប់រូបអាចធ្វើការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅ សភាស៊ើបសួរចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរដូចគ្នាក៏ពិតមែន តែរយៈពេល និងទំហំនៃការប្តឹងនោះមិនដូចគ្នាទេ គឺវាអាស្រ័យទៅលើបុគ្គលដែលជាអ្នកប្តឹង។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាមានថិរវេលាមួយខែ គិតពីថ្ងៃប្រកាសដីកា ដើម្បីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ចំណែកព្រះរាជអាជ្ញា ឬជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានថេរវេលានៃការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺមានរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ យ៉ាងយូរគិតពីថ្ងៃប្រកាសអំពីដីកា[64]។

បែបបទនៃការជូនដំណឹងទៅគូភាគី អំពីការបរិច្ឆេទនៃសវនាការមានចែងក្នុង មាត្រា២៦៧ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ រីឯសវនាការចំពោះមុខសភាស៊ើបសួរ ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបន្ទប់សំងាត់មានន័យថា ពុំមានវត្តមានសាធារណជនហើយ និងចេញសាលដីកា ក៏នឹងត្រូវប្រកាសនៅពេលសវនាការអសាធារណៈ។ ក្នុងពេលសវនាការនេះ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីធ្វើការបញ្ចេញមតិ តែក្នុងការកត់សម្គាល់របស់ខ្លួន ចំណែកសភាស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យគូភាគីចូលបង្ហាញ

[64] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៧០

ខ្លួន។ តួនាទីរបស់សភាស៊ើបសួរមិនកំណត់ត្រឹមការពិនិត្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទៅលើសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរបាននោះទេ តែសភាស៊ើបសួរសួរមានតំណែងធំជាងនេះទៅទៀតដូចជា ៖

- ជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ ដោយបង្គាប់ឲ្យចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬសមាជិកណាម្នាក់នេះរបស់សភា ធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរតាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន[65] ។
- ចោទប្រកាន់បុគ្គលដទៃ ក្រៅពីអ្នកដែលបានលើកឡើងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ[66]។
- ពង្រីកការចោទប្រកាន់ ទៅលើបទល្មើសផ្សេងៗទាក់ទងទៅនឹងបទល្មើសដែលគេប្តឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ កាលណាបទល្មើសនោះលេចចេញសំណុំរឿងនីតិវិធី។
- ឃ្លាំមើលនិយ័តភាព និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់នីតិវិធី សភាស៊ើបសួរអាចបដិសេធចោលដោយខ្លួនឯងនូវនីតិវិធីទាំងមូល ឬមួយផ្នែកប្រសិនមើយល់ឃើញថាមានភាពមិនប្រក្រតីកើតឡើង។

ខ. អំណាចផ្ទាល់របស់ប្រធានសភាស៊ើបសួរ និងបន្ទាប់បន្សំ

❖ **អំណាចផ្ទាល់របស់ប្រធានសភាស៊ើបសួរ**

នៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានចែងពីអំណាចរបស់ ប្រធានសភាស៊ើបសួរដែលត្រូវទទួលនូវសិទ្ធិអំណាចត្រួតពិនិត្យដោយផ្ទាល់ទៅលើចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ការត្រួតពិនិត្យរបស់ប្រធានសភាស៊ើបសួរទៅលើមន្ទីរស៊ើបសួរមានគោលដៅធានារ៉ាប់រងនូវការប្រព្រឹត្តទៅដ៏ល្អរបស់មន្ទីរស៊ើបសួរ ដើម្បីជៀសវាងការយឺតយ៉ាវនៃនីតិវិធីដោយពុំសមហេតុផលនិងដើម្បីឲ្យការគោរពលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន នៃដីកានានារបស់តុលាការ ដីកាចាត់ឲ្យសួរសាក្សី និងកោសលវិច័យ[67]។

ការត្រួតពិនិត្យនេះ ធ្វើឡើងដំបូងតាមរយៈកាតព្វកិច្ចដែលចៅក្រមស៊ើបសួរប្រគល់តារាងរាយឈ្មោះរឿងទាំងអស់ដោយមានចុះនិទ្ទេសស្តីពី កិច្ចចុងក្រោយដែលបានបំពេញទៅបំណាច់បំណាច់ត្រីមាសនីមួយៗ[68]។ ជាការពិតបើគាត់ពិនិត្យឃើញមានភាពមិនប្រក្រតីនៅពេលអានតារាងរាយនាមឈ្មោះរឿងគាត់អាចសុំការបកស្រាយបំភ្លឺទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ និងប្តឹងទៅសភាស៊ើបសួរ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រធានសភាស៊ើបសួរអាចធ្វើអធិការកិច្ចនៅមន្ទីរស៊ើបសួរ នៅពេលបញ្ចប់អធិការកិច្ចហើយត្រូវធ្វើរបាយការណ៍បញ្ជូនទៅប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍[69]។ ច្បាប់អនុញ្ញាតឱ្យផ្តល់

[65] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៦២
[66] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៦៤
[67] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៨៣
[68] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៨៤
[69] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៨៥

អំណាចឱ្យប្រធានសភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍ មានអំណាចធ្វើគ្រប់អធិការកិច្ចនៅមន្ទីរស៊ើបសួរ និងធានាព៉ប់រងការប្រព្រឹត្តទៅបានល្អនៃមន្ទីរស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរដែលផ្ទៀងផ្ទាត់មើលលើលក្ខខណ្ឌនៃការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពី ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដីកាតុលាការផ្សេងៗ ដីកាចាត់អោយស៊ើបសួរជំនួស និងកោសលវិច័យ[70]។ នៅក្នុងនោះផងដែរ ភាគីមួយៗត្រូវទទួលដំណឹងអំពីអំណះអំណាងដែលធ្វើឡើងដោយភាគីម្ខាងទៀត ដោយសារតែមានកាតព្វកិច្ចតម្រូវឱ្យគូភាគីផ្លាស់ប្តូរសារណាគ្នា លទ្ធផលទទួលបានព័ត៌មានអំពីសំណុំរឿង និងកាតព្វកិច្ចជូនដំណឹងដល់គូភាគីអំពីកាលបរិច្ឆេទសវនាការ។

ចំពោះការជូនដំណឹងជនត្រូវចោទដែលត្រូវបានឃុំខ្លួនត្រូវធ្វើឡើង ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬតាមរយៈប្រធានពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួន។ ចំណែកឯការជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទដែលនៅក្រៅឃុំ ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីត្រូវធ្វើតាមរយៈដោយផ្ទាល់មាត់ តាមផ្លូវរដ្ឋបាល ឬតាមរយៈអង្គភាពនគរបាល ឬកម្លាំងអាវុធហត្ថ។ អំណាចបន្ទាប់បន្សំរបស់សភាស៊ើបសួរ[71]។

- **អំណាចបន្ទាប់បន្សំរបស់ប្រធានសភាស៊ើបសួរ**

សភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍រាជធានីភ្នំពេញ ត្រូវបានផ្តល់នូវសិទ្ធិអំណាចដែលមានសមត្ថកិច្ចខាងផ្នែកបត្យាប័ន។ ចំពោះបត្យាប័នជនបរទេសអាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែបុគ្គលនោះត្រូវបានចោទប្រកាន់តាមផ្លូវតុលាការ ឬត្រូវបានតុលាការនៃរដ្ឋដទៃប្រកាសផ្តន្ទាទោស។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បត្យាប័នអាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែអំពើដែលដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ទៅលើបុគ្គលដែលទាមទារយកមកនោះចាត់ទុកជាបទល្មើស តាមច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយនឹងត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារយ៉ាងតិច ២(ពីរ) ឆ្នាំ តាមច្បាប់នៃរដ្ឋដែលដាក់សំណើ។ ប៉ុន្តែ បត្យាប័នក៏អាចធ្វើទៅបានដែរ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលត្រូវបានទាមទារនោះ ត្រូវបានតុលាការនៃរដ្ឋធ្វើសំណើសម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារយ៉ាងតិចបំផុតស្មើនឹង៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ម្យ៉ាងទៀតសេចក្តីសម្រេចនេះបានចូលជាស្ថាពររួចហើយ[72] ។

នៅក្នុងនោះផងដែរ ពាក្យសុំធ្វើបត្យាប័នត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលបញ្ជូនបន្តទៅរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌។ សភាស៊ើបសួរនិងទទួលបណ្តឹងអំពីពាក្យសុំធ្វើបត្យាប័ន ដែលនឹងត្រូវពិនិត្យពិភាក្សាក្នុងសវនាការ។ សភាស៊ើបសួរធ្វើការសម្រេច ក្រោយបានស្តាប់ចម្លើយរបស់បុគ្គលដែលត្រូវបានធ្វើបត្យាប័ន សេចក្តីសន្និដ្ឋានសុំរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញា និង

---

[70] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៥៨

[71] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា២៥៨

[72] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា៥៧១

សេចក្ដីសន្និដ្ឋានការពាររបស់មេធាវី[73]។ សភាស៊ើបសួរ ផ្ដល់យោបល់លើពាក្យសុំធ្វើបត្យាប័ន ដែលសំអាងហេតុដែលមានទម្រង់សាលដីកា។ សភាស៊ើបសួរក៏ធានារ៉ាប់រងនូវការគោរពលក្ខខណ្ឌនេះនីត្យានុកូល ដែលកំណត់អំពីការអនុវត្តបត្យាប័ន។ ម្យ៉ាងវិញទៀត សាលដីកាសភាស៊ើបសួរត្រូវបញ្ជូនទៅរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌។ ទោះបីជាសេចក្ដីសម្រេចរបស់សភាស៊ើបសួរមានលក្ខណៈជាការផ្ដល់យោបល់ ប៉ុន្តែវាក៏ជាដំណាក់កាលនៃការសម្រេចចិត្តមួយផងដែរ។ ដូច្នេះបើសភាស៊ើបសួរផ្ដល់យោបល់មិនយល់ព្រមនោះរាជរដ្ឋាភិបាលមិនអាចធ្វើបត្យាប័នបានទេ[74]។

សភាស៊ើបសួរ ក៏មានសមត្ថកិច្ចវាយតម្លៃពីនិយ័តភាពនៃការធ្វើបត្យាប័នដែលទទួលដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅពេលដែលបុគ្គលបញ្ហាដែលគេបញ្ជូនមកលើអំពីលើកអំពីមោឃភាពនីតិវិធី[75]។

ផ្នែកទី ២. ដំណើរការនីតិវិធីនៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍

កថាខណ្ឌទី ១. គុណវុឌ្ឍន៍នៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍

ក. តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាដំបូង និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ អាចប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះគ្រប់ដីកាសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរបានទាំងអស់ ដូចជា បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ នៅក្នុងវិធានការនិរន្តរាយ ដីកាដំណោះស្រាយ។ល។

ឧទាហរណ៍៖ ចំពោះករណីមានបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ពីតំណាងអយ្យការ នៅក្នុងការជំទាស់នឹងសេចក្ដីសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ នោះដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរនោះ ជនត្រូវចោទ ដែលជាប់ឃុំត្រូវរក្សាទុកនៅក្នុងពន្ធនាគាររហូតដល់ពេលដែលសភាស៊ើបសួរសម្រេចអំពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍។

[73] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា៥៩១

[74] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា៥៨៩

[75] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧ , មាត្រា៥៩០

ខ. នាគី

ខ.១. ជនត្រូវចោទ

ជនត្រូវចោទ ក៏មានសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះដីកាដូចតទៅ ៖

- ដីកាបដិសេធពាក្យសុំឱ្យធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរ នៅគ្រប់ពេលវេលានៃការស៊ើបសួរ ជនត្រូវចោទ អាចសុំឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើការស៊ើបសួរស្តាប់ចម្លើយរបស់ខ្លួន ស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬសាក្សី សួរតទល់គ្នា ឬ ចុះទៅដល់ទីកន្លែង។ ពាក្យសុំត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងត្រូវមានសំអាងហេតុ។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនព្រមធ្វើតាមពាក្យសុំនេះទេ ចៅក្រមរូបនេះត្រូវចេញដីការបដិសេធក្នុងចិរវេលា ១ (មួយ) ខែ បន្ទាប់ពីពេលទទួលពាក្យសុំនោះ។ ដីកានេះត្រូវតែមានសំអាងហេតុ និងត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងដល់ជនត្រូវចោទ។ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនបានសម្រេចក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ខែទេ ជនត្រូវចោទអាចប្តឹងដោយផ្ទាល់ តាមរយៈពាក្យសុំដល់សភាស៊ើបសួរដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ។
- ដីកាមិនប្រគល់វត្ថុ ដែលចាប់ឱ្យទៅម្ចាស់ដើមវិញ គឺនៅពេលដែលមិនទាន់ចេញដីកាដំណោះ ស្រាយរឿងនៅឡើយទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរមានសមត្ថកិច្ចប្រគល់សងទៅម្ចាស់ដើមវិញនូវវត្ថុដែលចាប់បាន កាលណាកម្មសិទ្ធិនេះគ្មានជំទាស់អ្វីប្រាកដប្រជាទេ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចតាមដីកាដែលមានសំអាងហេតុ ក្រោយពីបានទទួលមតិពីព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកាសម្រេច ត្រូវឱ្យដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់អ្នកប្តឹង និងមេធាវីនៃអ្នកប្តឹងប្រសិនបើ មាន។ មិនគួរប្រគល់សងទៅឱ្យអ្នកប្តឹងសុំទេ កាលណាវិធានការនេះ អាចបង្កជាឧបសគ្គដល់ការសម្តែងឱ្យឃើញការពិត។ វត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់ដល់បុគ្គល ឬទ្រព្យសម្បត្តិដូចជាអាវុធ ឬជាតិផ្ទុះ ព្រមទាំងវត្ថុដែលការកាន់កាប់មិនស្របច្បាប់ មិនអាចត្រូវប្រគល់សងទៅឱ្យសាមីខ្លួនបានទេ។ វត្ថុទាំងនេះត្រូវរឹបអូសជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ។ នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចអំពីការប្រគល់សងទៅឱ្យម្ចាស់ដើមវិញ នូវវត្ថុដែលចាប់យក។ ក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ក្នុងករណីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចបង្គាប់ឱ្យប្រគល់វត្ថុជូនម្ចាស់ដើមវិញ គឺព្រះរាជអាជ្ញាមានសមត្ថកិច្ចបង្គាប់ឱ្យប្រគល់វត្ថុដែលចាប់បាននៅក្នុងពេលស៊ើបអង្កេតទៅម្ចាស់ដើមវិញ ប្រសិនបើវត្ថុទាំងនោះពុំមានប្រយោជន៍សម្រាប់ការសម្តែងការពិតទេនោះ ហើយប្រសិនបើ កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះគ្មានការជំទាស់អ្វីប្រាកដប្រជាទេ។ ប៉ុន្តែវត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់ចំពោះមនុស្សទូទៅ ឬចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចជាអាវុធ ឬជាតិផ្ទុះ ព្រមទាំងវត្ថុដែលត្រូវបានកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់ មិនអាចប្រគល់ឱ្យវិញបានទេ។ វត្ថុទាំងនោះត្រូវរឹបអូសទុកជាសម្បត្តិរដ្ឋ ឬបំផ្លាញចោល។ ក្នុងករណីមិនព្រមប្រគល់ឱ្យវិញទេ អាចប្តឹងតវ៉ាទៅអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាបាន។ ព្រះរាជអាជ្ញា និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា គ្មានសមត្ថកិច្ចក្នុងការ ប្រគល់ទេ កាលណាមានការចោទប្រកាន់

ធ្វើឡើងនៅចំពោះមុខយុត្តាធិការស៊ើបសួរ ឬយុត្តាធិការជំនុំជម្រះ។ ព្រះរាជអាជ្ញា និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា នៅតែមានសមត្ថកិច្ចកាលណាការស៊ើបសួរត្រូវបានបញ្ចប់ដោយសេចក្ដីសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ជាស្ថាពរ។

- ដីកាស្ដីពីរឿងឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន និងការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ៖ ដីកាដំណោះស្រាយបញ្ចប់ការឃុំខ្លួនជាបណ្ដោះអាសន្ន។ ក្នុងករណីនេះ ក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរចំពោះការដោះលែងជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំឱ្យមានសេរីភាព គឺកាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំបណ្ដោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទនោះ ត្រូវបានរក្សាទុកនៅក្នុងពន្ធនាគារ រហូតផុតរយៈពេលសម្រាប់បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ព្រះរាជអាជ្ញា លើកលែងតែព្រះរាជអាជ្ញាយល់ព្រមអត់ឱ្យលែងជនត្រូវចោទនោះភ្លាម។ សេចក្ដីសម្រេចជាជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវដាក់បញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿងនៃនីតិវិធី។ ត្រូវធ្វើដូចគ្នានេះដែរ ចំពោះដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ កាលណាដីកានេះមានអានុភាពនាំឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំ។ ក្នុងករណីមានបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ព្រះរាជអាជ្ញាអំពីការដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ ឬលើកលែងចោទប្រកាន់នោះ ជនត្រូវចោទ ជាប់ឃុំត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងពន្ធនាគារ រហូតទាល់តែសភាស៊ើបសួរបានសម្រេចអំពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍។ ប៉ុន្តែ តាមសេចក្ដីសម្រេចដោយឡែកនៃដីកាដំណោះស្រាយ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចរក្សាជនត្រូវចោទឱ្យនៅជាប់ឃុំបណ្ដោះអាសន្ន រហូតដល់ពេលចូលបង្ហាញខ្លួននៅមុខតុលាការ។

នៅក្នុងដីកានេះចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវយោងតាមលក្ខខណ្ឌនៃមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនកាលណាការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ននេះជាការចាំបាច់ ៖

* ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតមានជាថ្មី។
* ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬដើម្បីរារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនត្រូវចោទ និងសមគំនិត។
* ដើម្បីរក្សាភស្តុតាង ឬតម្រុយសម្ភារៈ។
* ដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី។
* ដើម្បីការពារសន្តិសុខឱ្យជនត្រូវចោទ។
* ដើម្បីធានារក្សាសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ កុំឱ្យមានការច្របូកច្របល់ដែលបណ្ដាលមកពីបទល្មើស។

សេចក្ដីសម្រេចរក្សាទុកជនត្រូវចោទ ក្នុងឃុំជាបណ្ដោះអាសន្នលែងមានអនុភាពក្នុង រយៈពេល ៤ (បួន) ខែ។ ប្រសិនបើ ជនត្រូវចោទមិនបានចូលទៅបង្ហាញខ្លួននៅមុខតុលាការក្នុងរយៈ

ពេល ៤ (បួន) ខែ នោះទេ ជនត្រូវចោទនេះត្រូវបានដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំបណ្តោះអាសន្នដោយឯកឯង។ ដីកាដំណោះស្រាយ បញ្ចប់ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរបានដាក់កំហិតដល់ជនត្រូវចោទ ឱ្យបង់ប្រាក់ធានាឱ្យប្រគល់ឯកសារបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណ ឬឱ្យប្រគល់អាវុធនោះ ត្រូវប្រគល់សងសាមីខ្លួនវិញដោយក្រឡាបញ្ជី ដោយមានបង្កាន់ដៃទទួលដែលចុះហត្ថលេខា ដោយជនត្រូវចោទទុកជាសម្គាល់។ ប៉ុន្តែ តាមសេចក្តីសម្រេចដោយឡែកនៃដីកាដំណោះស្រាយ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចរក្សាទុកជនត្រូវចោទឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ រហូតដល់ពេលចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ។

- ដីកាបដិសេធពាក្យសុំឱ្យធ្វើកោសលវិច័យ៖ នៅក្នុងករណីដែលមានបញ្ហាបច្ចេកទេសចោទឡើង ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យធ្វើការកោសលវិច័យដោយឯកឯង ឬតាមពាក្យសុំរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា របស់ជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរបដិសេធ មិនព្រមធ្វើតាមពាក្យសុំកោសលវិច័យទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចតាមដីកា ដោយមានសំអាងហេតុ។ ដីកាត្រូវសម្រេចក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ ប្រសិនបើពាក្យសុំនោះចេញមកពីព្រះរាជអាជ្ញា និង ១ (មួយ) ខែ ប្រសិនបើពាក្យសុំនោះចេញមកពីជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ដីកាសម្រេចនេះ ត្រូវជូនដំណឹងឱ្យដល់អ្នកប្តឹងសុំជាបន្ទាន់។

ខ.២. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះដីកាដូចតទៅ៖

- ដីកាបដិសេធពាក្យសុំឱ្យធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរ៖ ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរមិនព្រមធ្វើតាមពាក្យសុំនេះទេ ចៅក្រមរូបនេះត្រូវចេញដីកាបដិសេធក្នុងថិរវេលា ១ (មួយ) ខែ ក្រោយពេលទទួលពាក្យសុំ។ ដីកានេះត្រូវតែមានសំអាងហេតុ ហើយត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ព្រះរាជអាជ្ញា និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ប្រសិនបើ ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនបានសម្រេចក្នុងថិរវេលា ១ (មួយ) ខែទេ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចប្តឹងដោយផ្ទាល់ តាមរយៈពាក្យសុំដល់សភាស៊ើបសួរដែលសម្រេចជំនួសចៅក្រមស៊ើបសួរ។
- ការមិនព្រមស៊ើបសួរ៖ ក្នុងករណីដែលចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចមិនស៊ើបសួរ ចៅក្រមរូបនេះត្រូវចេញដីកាសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុ ដែលត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។
- ដីកាកំណត់ចំនួនប្រាក់កក់៖ ដោយផ្អែកលើធនធានរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងការលំបាកដែលអាចមើលឃើញជាមុន ចៅក្រមស៊ើបសួរកំណត់តាមដីកាសម្រេច នូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបង់ ព្រមទាំងរយៈពេលនៃការបង់នេះផងដែរ។

- ដីកាប្រកាសមិនទទួលពាក្យប្តឹង ដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖ ដោយផ្អែកទៅលើធនធាននៃដើមរដ្ឋប្បវេណី និងទៅលើការលំបាកនៃរឿងដែលអាចមើលឃើញជាមុន ចៅក្រមស៊ើបសួរកំណត់តាមដីកាសម្រេច នូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបង់ ព្រមទាំងរយៈពេលដែលត្រូវបង់ប្រាក់នេះផងដែរ។
- ដីកាផ្តន្ទាទោសដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖ ប្រសិនបើការស៊ើបសួរដែលបានបើកបន្ទាប់ពីមានពាក្យប្តឹង ដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវបានបិទតាមដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ ហើយប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួររកឃើញថា នីតិវិធីធ្វើឡើងដោយរំលោភ ឬអូសបន្លាយពេលវេលានោះ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចសម្រេចតាមដីកាសម្រេច ឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបង់ប្រាក់ពិន័យ។ ចំនួនប្រាក់ពិន័យមិនអាចលើសចំនួនទឹកប្រាក់តម្កល់ទុកឡើយ។ ដីកាសម្រេចឱ្យបង់ប្រាក់ពិន័យនេះ ត្រូវឱ្យដំណឹងដល់សាមីខ្លួនជាបន្ទាន់។
- ដីកាមិនព្រមប្រគល់សងវត្ថុដែលចាប់យកទៅម្ចាស់ដើមវិញ៖ នៅពេលដែលមិនទាន់ចេញដីកាដំណោះស្រាយរឿងនៅឡើយទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរមានសមត្ថកិច្ចប្រគល់សងទៅម្ចាស់ដើមវិញនូវវត្ថុដែលចាប់បាន កាលណាកម្មសិទ្ធិនេះគ្មានការជំទាស់អ្វីប្រាកដប្រជាទេ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចតាមដីកា ដែលមានសំអាងហេតុ ក្រោយពីបានទទួលមតិពីព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកាសម្រេចត្រូវឱ្យដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់អ្នកប្តឹង និងមេធាវីដែលមិនគួរប្រគល់សងទៅឱ្យអ្នកប្តឹងសុំទេ កាលណា វិធានការនេះអាចបង្កជាឧបសគ្គ ដល់ការសំដែងឱ្យឃើញការពិត។ វត្ថុដែលមានគ្រោះថ្នាក់ដល់បុគ្គល ឬទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចជាអាវុធ ឬជាតិផ្ទុះព្រមទាំងវត្ថុ ដែលការកាន់កាប់មិនស្របច្បាប់ មិនអាចត្រូវប្រគល់សងទៅឱ្យសាមីខ្លួនបានទេ។ វត្ថុទាំងនេះ ត្រូវរឹបអូសជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ។ នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចអំពីការប្រគល់សងទៅម្ចាស់ដើមវិញនូវវត្ថុដែលចាប់យក។ ការអនុវត្តដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ត្រូវប្រគល់ឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនត្រូវផ្សព្វផ្សាយតាមអង្គភាពនគរបាល ឬកងរាជអាវុធហត្ថតាមគ្រប់មធ្យោបាយ។ ដើមដីកា ត្រូវប្រគល់ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុតឱ្យដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលទទួលបន្ទុកអនុវត្តដីកានេះ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ មិនអាចចូលទៅក្នុងលំនៅឋានរបស់បុគ្គលពាក់ព័ន្ធមុនម៉ោង ៦ (ប្រាំមួយ) ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ១៨ (ដប់ប្រាំបី) បានទេ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវឱ្យដំណឹងដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីការលំបាកទាំងអស់ក្នុងពេលអនុវត្តបេសកកម្មរបស់ខ្លួន។

- ដីកាបដិសេធពាក្យសុំឱ្យធ្វើកោសលវិច័យ៖ កាលណាចៅក្រមស៊ើបសួរបដិសេធមិនព្រមតាមពាក្យសុំធ្វើកោសលវិច័យទេ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវសម្រេចតាមដីកាដោយមានសំអាងហេតុ។ ហើយដីកាត្រូវសម្រេចនេះក្នុងរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ ប្រសិនបើពាក្យសុំនោះចេញមកពីព្រះរាជអាជ្ញា និង១ (មួយ) ខែ ប្រសិនបើពាក្យសុំនោះចេញមកពីជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ដីកាសម្រេចនេះត្រូវជូនដំណឹងឱ្យដល់អ្នកប្ដឹងសុំជាបន្ទាន់។
- ដីកាបដិសេធពាក្យសុំឱ្យធ្វើកោសលវិច្ច័យបន្ថែម ឬសុំឱ្យធ្វើប្រតិកោសលវិច័យ ៖ គ្រប់ពាក្យសុំធ្វើកោសលវិច័យបន្ថែម ឬប្រតិកោសលវិច័យដែលធ្វើឡើងក្រោយផុតរយៈពេលដែលកំណត់ដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលបានបញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿង។
- ដីកាដំណោះស្រាយ៖ ចៅក្រមស៊ើបសួរ បិទការស៊ើបសួរតាមដីកាដំណោះស្រាយ ដីកានេះអាចជាដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ ឬ ដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ ប្រសិនបើយល់ឃើញថាអំពើនោះជា បទឧក្រិដ្ឋ បទលហុ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅមុខតុលាការជំនុំជម្រះ។

កថាខណ្ឌទី ២. យន្តការរបស់សភាស៊ើបសួរ

ក. ដំណើរការសវនាការរបស់សភាស៊ើបសួរ

ត្រូវបើកឱ្យមានកាន់បញ្ជីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ និងពាក្យសុំមួយនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។ បន្ទាប់ពីបានទទួលពាក្យប្ដឹង ក្រឡាបញ្ជីនៃតុលាការជាន់ដំបូងត្រូវតែឱ្យដំណឹងភ្លាមទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។ កាលណាសភាស៊ើបសួរត្រូវបានប្ដឹងដោយផ្ទាល់តាមរយៈពាក្យសុំក្រឡាបញ្ជីនៅសភាស៊ើបសួរ សុំឱ្យក្រឡាបញ្ជីនៃចៅក្រមស៊ើបសួរ ផ្ញើមកឱ្យខ្លួននូវសំណុំរឿងនៃនីតិវិធី ឬ សំណុំរឿងបង្ការទុក។ ប្រធានសភាស៊ើបសួរពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់មើលថា តើសំណុំរឿងមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ល្មមជំនុំជម្រះបានឬទេ រួចហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទបើកសវនាការ។ ប្រធានសភាស៊ើបសួរជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់មាត់អំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការបើកសវនាការដល់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ជូនដំណឹងអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការនេះដល់គូភាគី និងដល់មេធាវី។

ការជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទដែលត្រូវបានឃុំខ្លួន ត្រូវធ្វើដូចតទៅនេះ ៖

- ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ
- តាមរយៈប្រធានពន្ធនាគារ ឬ មណ្ឌលឃុំខ្លួន។

ការជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទនៅក្រៅឃុំ ដល់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដល់មេធាវីត្រូវធ្វើដូចតទៅ ៖

- ដោយផ្ទាល់មាត់
- តាមផ្លូវរដ្ឋបាល ឬ
- តាមរយៈអង្គភាពនគរបាល ឬ កងរាជអាវុធហត្ថ។

កាលណាការជូនដំណឹងធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់ ក្រឡាបញ្ជីចុះនិទ្ទេសអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងនៅរឹមទំព័រនៃដីកា។ ជនត្រូវចោទ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬ មេធាវីចុះហត្ថលេខារបស់ខ្លួន។ ក្នុងករណីដទៃទៀត ការជូនដំណឹងត្រូវធ្វើដោយការប្រគល់សេចក្ដីចម្លងដីកាដោយមានចំណារទទួល។

អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ និងមេធាវី អាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងរហូតដល់ពេលបើកសវនាការ។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ត្រូវប្រគល់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដល់ក្រឡាបញ្ជីយ៉ាងយូរបំផុត ១ (មួយ) ថ្ងៃ មុនពេលសវនាការ។ គូភាគី និងមេធាវីអាចប្រគល់សារណាដល់ក្រឡាបញ្ជី។ សេចក្ដីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងសារណាត្រូវចុះទិដ្ឋាការដោយក្រឡាបញ្ជីដោយមានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងត្រូវបញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿងភ្លាម។ គូភាគី និងមេធាវី ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យជូនសារណារហូតដល់ពេលចាប់ផ្ដើមបើកសវនាការ។ ការពិភាក្សាដេញដោលត្រូវប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបន្ទប់ពិភាក្សា។ ក្រោយពីរបាយការណ៍របស់ប្រធានសភាស៊ើបសួរ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ និងមេធាវីរបស់គូភាគី ធ្វើការកត់សម្គាល់របស់ខ្លួនដោយសង្ខេប។ សភាស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យគូភាគី ព្រមទាំងជនត្រូវចោទជាប់ឃុំ ចូលមកបង្ហាញខ្លួនដោយផ្ទាល់ហើយនិងផ្ដល់វត្ថុតាង។ កាលណាការពិភាក្សាដេញដោលបានបញ្ចប់ សភាស៊ើបសួរធ្វើការពិគ្រោះសម្រេចដោយគ្មានវត្តមានរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ គូភាគីនិងមេធាវីឡើយ។ សាលដីកាត្រូវប្រកាសនៅពេលសវនាការអសាធារណៈនៅថ្ងៃនោះ ឬ ក៏នៅពេលសវនាការលើកក្រោយ។ សាលដីកាត្រូវតែមានសំអាងហេតុ ហើយត្រូវតែមានធាតុដែលចាំបាច់ដល់ការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការកំពូល។ សាលដីកាត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយប្រធានសភាស៊ើបសួរ។ សាលដីកាត្រូវជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់មាត់ក្នុងរយៈពេលខ្លីបំផុត ដល់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍។ ក្រឡាបញ្ជីចុះនិទ្ទេសអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងនៅរឹមទំព័រនៃសាលដីកា។ អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ចុះហត្ថលេខាថាបានទទួល។ សាលដីកាត្រូវជូនដំណឹងដល់គូភាគី និងមេធាវី។

នៅរាល់ពេលដែលបានទទួលបណ្ដឹង សភាស៊ើបសួរ ពិនិត្យមើលពីនិយ័តភាពនៃនីតិវិធី និងការប្រព្រឹត្តទៅដ៏ល្អនៃនីតិវិធីនេះ។ កាលណាពិនិត្យឃើញមូលហេតុនៃមោឃភាព សភាស៊ើបសួរអាចចាត់ទុកជាមោឃៈ ដោយឯកឯងនូវនីតិវិធីទាំងមូល ឬ ផ្នែកណាមួយ។

សភាស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរបំពេញបន្ថែម តាមដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានប្រយោជន៍។ ដើម្បីបំពេញកិច្ចនេះ សភាស៊ើបសួរ ត្រូវចាត់តាំងសមាជិកម្នាក់របស់សភា ឬ ក៏ចៅក្រមស៊ើបសួរណាម្នាក់ដែលខ្លួនប្រគល់អំណាចឱ្យ។ ចៅក្រមដែលទទួលភារកិច្ចស៊ើបសួរបំពេញនោះ ប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរនៅក្នុងព្រំដែនកំណត់ដោយសភាស៊ើបសួរ។ កាលណាកិច្ចស៊ើបសួរត្រូវបានបំពេញរួចហើយ សំណុំរឿងនៃនីតិវិធីត្រូវយកមកតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។ ប្រធានសភាស៊ើបសួរកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការថ្មី។ សភាស៊ើបសួរដោយឯកឯង ឬ តាមសេចក្ដីសន្និដ្ឋានរបស់អគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ អាចបង្គាប់ឱ្យពន្លាតការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ ដល់បទល្មើសដែលទាក់ទងគ្នានឹងបទល្មើស ដែលចង្អុលដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ កាលណាបទល្មើសនោះលេចចេញពីសំណុំរឿងនៃនីតិវិធី។ បទល្មើសដែលទាក់ទងគ្នាគឺ កាលណាបទល្មើសបានប្រព្រឹត្តក្នុងពេលជាមួយគ្នា ដោយបុគ្គលច្រើនរួមគ្នា កាលណាបទល្មើសបានប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលផ្សេងគ្នាបន្ទាប់ពីមានការព្រមព្រៀងគ្នា ទោះបីជាការប្រព្រឹត្តនៅក្នុងពេល ឬ នៅទីកន្លែងផ្សេងក៏ដោយ កាលណាវត្ថុដែលលួច គៃបំបាត់ ឬ បានមកពីបទល្មើសណាមួយនោះ ត្រូវបានលាក់បំបាត់ដោយបុគ្គលផ្សេងទៀត។

សភាស៊ើបសួរអាចបង្គាប់ឱ្យចោទប្រកាន់បុគ្គលផ្សេងក្រៅពីបុគ្គល ដែលចែងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ លើកលែងតែករណីអាជ្ញាអស់ជំនុំ។

ក្រោយពេលដែលដីការបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ឬ សាលដីការបស់សភាស៊ើបសួរដែលលើកលែងចោទប្រកាន់បានចូលជាស្ថាពរ ហើយមានលេចឡើងនូវបន្ទុកថ្មី ការស៊ើបសួរអាចត្រូវបានបើកឡើងវិញ តាមគំនិតផ្ដើមរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។

ខ. អានុភាពនៃមោឃភាពដោយសភាស៊ើបសួរ

សភាស៊ើបសួរអាចប្រកាសមិនទទួលពាក្យប្ដឹងសុំឱ្យមោឃកម្ម នៅក្នុងករណីដូចតទៅ៖

- ពាក្យប្ដឹងសុំគ្មានសំអាងហេតុ
- ពាក្យប្ដឹងសុំទាក់ទងនឹងដីកាដែលអាចប្ដឹងឧទ្ធរណ៍បាន
- ពាក្យប្ដឹងសុំគ្មានមូលកភាពជាក់ស្ដែង។

សេចក្ដីសម្រេចរបស់សភាស៊ើបសួរមិនអាចតវ៉ាបានទេ។ កាលណាពាក្យប្ដឹងសុំត្រូវបានប្រកាសមិនអាចទទួលបានទេ សំណុំរឿងត្រូវបង្វិលភ្លាមទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។ កាលណាបានទទួលបណ្ដឹងសុំមោឃកម្មចំពោះកិច្ច ឬ លិខិតណាមួយនៃនីតិវិធី ប្រសិនបើសភាស៊ើបសួរយល់ព្រមតាមពាក្យប្ដឹងសុំនេះ សភាស៊ើបសួរសម្រេចថា តើមោឃកម្មនេះត្រូវធ្វើទៅលើកិច្ច ឬ លិខិតផ្សេងទៀតដែរឬទេ។ កិច្ច ឬ លិខិតដែលត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ត្រូវដកចេញពីសំណុំរឿង ហើយតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។ ក្រោយពេលធ្វើមោឃកម្មរួច សភាស៊ើបសួរអាច ៖

- បង្វិលសំណុំរឿងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរវិញ
- ដកសមត្ថកិច្ចចៅក្រមស៊ើបសួរ ហើយបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរម្នាក់ផ្សេងទៀត ឬ
- បន្តការស៊ើបសួរដោយខ្លួនឯងលើរឿងនោះ។

កាលណាសភាស៊ើបសួរសម្រេចថាបន្តការស៊ើបសួរដោយខ្លួនឯងនោះ សភាស៊ើបសួរប្រគល់ភារកិច្ចទៅសមាជិកខ្លួនម្នាក់ ដែលប្រើប្រាស់អំណាចជាចៅក្រមស៊ើបសួរ លើកលែងតែអំណាចនៃការបិទការស៊ើបសួរ ស្ដីពីចៅក្រមស៊ើបសួរ។ កាលណាការស៊ើបសួរហាក់ដូចជាត្រូវបញ្ចប់ សំណុំរឿងនៃនីតិវិធីត្រូវតម្កល់ទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសភាស៊ើបសួរ។ ប្រធាននៃសភាស៊ើបសួរកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការ។ សភាស៊ើបសួរបិទការស៊ើបសួរ តាមសាលដីកាដំណោះស្រាយ។ ដីកាដំណោះស្រាយរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវយកមកអនុវត្តលើសាលដីកាដំណោះស្រាយរបស់សភាស៊ើបសួរ។ ក្នុងករណីដែលសភាស៊ើបសួរសម្រេចដោះលែងជនត្រូវចោទដែលជាប់ឃុំ សេចក្ដីសម្រេចនោះត្រូវមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាម។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្រោយពីបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទស្តីពី **កិច្ចស៊ើបសួរក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ** រួចមក បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា នីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរនេះទាមទារឱ្យមានការប្រព្រឹត្តទៅប្រកបដោយទំនួលខុសត្រូវខ្ពស់ ភាពហ្មត់ចត់បំផុត និងការខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការអនុវត្តវិធានទាំងឡាយដែលច្បាប់បានផ្តល់សិទ្ធិ និងអំណាចក្នុងការស្រាវជ្រាវ ដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញពីការពិតក្នុងគោលដៅផ្តល់នូវយុត្តិធម៌ជូនដល់គូរភាគីនៅក្នុងរឿងក្តី។ ចំពោះការស៊ើបសួរវាមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងសាំញ៉ាំមួយចំនួនដែលទាក់ទងទៅនឹង កិច្ចស៊ើបសួរដែលទាក់ទងទៅនឹងបុគ្គល និងកិច្ចស៊ើបសួរដែលមានការទាក់ទងទៅនឹងវត្ថុតាង ដែលមានសារៈសំខាន់បំផុតនៅក្នុងនីតិវិធីស៊ើបសួរនេះ ដោយហេតុថាវាបង្ហាញឱ្យឃើញពីភាពប្រទាក់ក្រឡាគ្នាអំពីបញ្ហាដែលកើតមានឡើង និងអាចកំណត់ពីភាពខុស ឬត្រូវរបស់ជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបាន។ ជាងនេះទៅទៀត ដើម្បីឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការស្វែងរកភស្តុតាង និងកិច្ចស៊ើបសួរទាក់ទងនឹងបុគ្គល តែងតែតម្រូវឱ្យមានការវាយតម្លៃនូវភស្តុតាងដែលទទួលបានដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញពីភាពស្របច្បាប់ និងអាចយកមកប្រើប្រាស់បានក្នុងគោលដៅបង្ហាញការពិត។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវតែព្យាយាមធ្វើឱ្យសំណុំរឿងក្តី ដែលខ្លួនបំពេញកិច្ចប្រព្រឹត្តទៅបានរលូនក្នុងការស្វែងរកភស្តុតាងក្នុងការដោះបន្ទុក និងដាក់បន្ទុក។

លើសពីនេះទៅទៀត ចំពោះការអនុវត្តនូវវិធានការនិរន្តរាយដើម្បីទទួលបាននូវប្រសិទ្ធភាព និងលក្ខខណ្ឌចាំបាច់បំផុតនៅក្នុងការអនុវត្តនោះ តម្រូវឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើការអនុវត្តកិច្ចនេះឱ្យសមស្របទៅនឹងមូលដ្ឋានច្បាប់ ជាពិសេស ទៅតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ នៅក្នុងករណីផ្សេងទៀតក៏ទាមទារឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរគួរគប្បីមានការសិក្សា និងប្រើយន្តការនានាឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ជាពិសេសពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ជនត្រូវចោទ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ជាគោលការណ៍នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ចៅក្រមស៊ើបសួរគួរជៀសវាងការស្រាវជ្រាវបទល្មើសណាមួយដែលមិនមានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់តំណាងអយ្យការ ជាពិសេស ករណីលេចឡើងនូវអង្គហេតុថ្មីពេលស្រាវជ្រាវ។ នៅក្នុងនោះផងដែរ ការអនុវត្តនីតិវិធីនៃការស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ជាកត្តាមួយយ៉ាងសំខាន់ដែលទាមទារឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរអនុវត្តដោយតឹងរឹងបំផុតដោយសារតែ ការអនុវត្តមិនមែនមានគោលបំណងតែដើម្បីការពារទៅលើភាគីម្ខាងនោះទេ គឺដើម្បីលាតត្រដាងការពិតដែលត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងនាមជាបុគ្គលឯករាជ្យ។

ផ្ទុយមកវិញក្នុង **កិច្ចស៊ើបសួរក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ** នេះមិនមែនមានតែចៅក្រមស៊ើបសួរតែមួយដំណាក់កាលនោះទេ ដែលមានន័យថានៅមានដំណាក់កាលទីពីរមួយទៀតគឺ សភាស៊ើបសួរ។ ជាការពិតណាស់សភាស៊ើបសួរ ដែលជាស្ថាប័នមួយដ៏សំខាន់ដើម្បីធ្វើការស៊ើបសួរបន្ថែមនៅពេលដែលមានការប្តឹងតវ៉ាទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់សាលាដំបូង ជាពិសេសការធ្វើការពិនិត្យទៅលើដំណើរការរឿងក្តីដែលចៅក្រមស៊ើបសួរបានធ្វើកន្លងមក ថាមានភាពត្រឹមត្រូវដែរឬទេ។ ក្នុងករណីដែលដំណើរការនៃការស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមមានភាពមិនប្រក្រតី ឬកិច្ចដែលចៅក្រមធ្វើការស៊ើបសួរនោះវាមានលក្ខណៈផ្ទុយទៅនឹងអត្ថបទច្បាប់ដែលបានបញ្ញត្តិ ក្នុងនោះសភាស៊ើបសួរមានសិទ្ធិចេញសាលដីកាសម្រេចថា កិច្ចដែលចៅក្រមស៊ើបសួរនោះធ្វើចាត់ទុកជាមោឃៈ។ ប៉ុន្តែកិច្ចស៊ើបសួររបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីសព្វគ្រប់ហើយ ហើយមានបុគ្គលបានដាក់ពាក្យប្តឹងសុំសភាស៊ើបសួរ ពេលនោះពាក្យបណ្តឹងដែលបានប្តឹងមកនោះពុំមានប្រសិទ្ធភាពដែលតម្រូវឱ្យសភាស៊ើបសួរធ្វើអធិបញ្ញាឱ្យចៅក្រមស៊ើបសួរឡើងវិញនោះទេ។

ហេតុដូច្នេះហើយ ការបង្កើតឱ្យមានសភាស៊ើបសួរក្នុងគោលបំណងធានាឱ្យការស៊ើបសួរមានភាពសុក្រឹត្យ និងយុត្តិធម៌ ដោយសារតែចៅក្រមស៊ើបសួរ គឺជាកត្តាចម្បងចាំបាច់បំផុតសម្រាប់ប្រទេសជាតិ ដែលបានផ្តល់ជំនួយផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចដល់ប្រជាពលរដ្ឋឱ្យមានសេរីភាពក្នុងការមាន ឬមិនមានមេធាវីដើម្បីការពារខ្លួន ឱ្យទទួលបាននូវភាពយុត្តិធម៌មួយដែលមានលក្ខណៈសមស្របត្រូវអនុវត្តដោយបុគ្គលឯករាជ្យដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវនៅក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌនេះ។

សរុបមក កិច្ចស៊ើបសួរក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ នេះពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលអាចបង្ហាញ និងធ្វើការបកស្រាយនូវការពិតចំពោះបទល្មើស និងដើម្បីស្វែងរកចាប់ជននោះមកផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ ដើម្បីឱ្យមានភាពយុត្តិធម៌នៅក្នុងសង្គម។ ការដែលអាចបង្ហាញ និងការស្វែងរកជនល្មើសវាទាមទារឱ្យមានការសហការគ្នារវាងបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងរឿងក្តី និងបុគ្គលដែលដោះស្រាយក្នុងរឿងក្តី ព្រមទាំងការតស៊ូស្វែងរកនូវភស្តុតាងយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ និងអត់ធ្មត់បំផុតរបស់បុគ្គលទាំងនោះ ជាពិសេសចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ទោះបីយើងយ៉ាងនេះក្តី យើងខ្ញុំសូមធ្វើការគាំទ្រ ឱ្យមាននីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរនេះដែលត្រូវបានអនុវត្តដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ និងសភាស៊ើបសួរដើម្បីសម្រួលដល់ជីវភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលមាននីតិវិធីនេះមានលក្ខណៈសមស្របណាស់ សម្រាប់ប្រទេសយើងដែលជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។

អនុសាសន៍

ក្រោយពីឆ្លងកាត់តាមការស្រាវជ្រាវ និងបានបកស្រាយជាច្រើនអំពីកិច្ចស៊ើបសួរក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ សង្កេតឃើញថា នីតិវិធីស៊ើបសួរក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌនេះជាមានលក្ខណៈល្អពិតប្រាកដមែន។ ទោះជាយ៉ាងណា ក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តក្នុងពេលមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ក៏នៅតែមានចំណុចមួយចំនួនលេចឡើងជាចន្លោះប្រហោងតម្រូវឱ្យមានការកែសម្រួលវិញផងដែរ នៅពេលដែលកំពុងអនុវត្ត និងការកើតឡើងនូវបញ្ហាប្រឈមនាពេលអនាគត។ យើងបានដឹងហើយថា ប្រទេសកម្ពុជាមានបទល្មើសកើតឡើងជាច្រើនប្រភេទ ហើយបទល្មើសទាំងអស់នោះមិនមែនសុទ្ធតែរកឃើញតាមរយៈការស៊ើបសួរ ដើម្បីស្វែងរកចាប់ជនល្មើសយកមកដាក់ទោសបានទាំងអស់នោះទេ ដោយសារមានបញ្ហាមួយចំនួនបានធ្វើឱ្យមានការរាំងស្ទះដល់ដំណើរការនេះរួមមាន ការខ្វះវត្ថុភស្តុតាង ការខ្វះនូវបច្ចេកទេស ខ្វះឧបករណ៍ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវ ការធ្វើកោសល្យវិច័យ ឬបណ្តាលមកពីការខ្វះការយកចិត្តទុកដាក់របស់បុគ្គលដែលធ្វើការដោះស្រាយរឿងក្តី ជាពិសេសចៅក្រមស៊ើបសួរ និងសភាស៊ើបសួរដែលជាហេតុបណ្តាលឱ្យដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌមានភាពយឺតយ៉ាវ និងចំណាយពេលវេលាអស់ច្រើន និងកត្តាជាច្រើនទៀតមានដូចជា បញ្ហាច្បាប់ បញ្ហានយោបាយក្នុងសង្គម ឬបញ្ហាអំពើពុករលួយដែលកើតមាននៅក្នុងសង្គមនៅតាមបណ្តាតុលាការមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យអ្នកធ្វើមិនបានទទួលខុសត្រូវនូវកំហុស ចំណែកអ្នកដែលទទួលគឺជាមនុស្សស្មោះត្រង់ និងគ្មានកំហុស។

ម្យ៉ាងទៀត យើងសង្កេតឃើញថាទ្រឹស្តី និងការអនុវត្តជាក់ស្តែង គឺមានលក្ខណៈដាច់ស្រលះដោយមិនមានភាពដូចគ្នាទាំងអស់នោះទេ ហេតុដូច្នេះហើយយើងខ្ញុំសូមសំណូមពរដល់អ្នកដែលអនុវត្តទាំងអស់ ជាពិសេសចៅក្រមស៊ើបសួរ ក៏ដូចជាសភាស៊ើបសួរផ្ទាល់ ដែលមានសិទ្ធិអធិបញ្ញាមកចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលបំពេញកិច្ចនីតិវិធីអនុវត្តកិច្ចការនេះប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ និងមនសិការវិជ្ជាជីវៈ។ ដោយក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបសួរនេះ មានលក្ខណៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ដើម្បីផ្តល់ជូនគូភាគីនៅក្នុងសំណុំរឿង ហើយក្នុងដំណាក់កាលនេះក៏មានចេញនូវវិធានការនិរន្តរាយដែលជាវិធានការមួយដែលតម្រូវឱ្យមានការចាប់ និងដាក់ជនត្រូវចោទក្នុងឃុំ និងត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការជាដើម ដែលចៅក្រមស៊ើបសួរជាអ្នកអនុវត្ត។ ដូច្នេះ បើអនុវត្តមិនមានភាពប្រក្រតីនោះទេ វានឹងបណ្តាឱ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សិទ្ធិ និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋានរបស់ជនត្រូវចោទ។

ហេតុនេះហើយ ទើបតម្រូវឱ្យស្ថាប័នតុលាការ ក៏ដូចជាស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវតែធ្វើការរៀបចំឡើងនូវកម្មវិធីសិក្ខាសាលា និងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលផ្សេងៗ ទៅលើវិស័យច្បាប់

ជាពិសេស គឺធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយដៃគូ ដែលជាប្រទេសមានភាពរីកចម្រើនជាងប្រទេសយើងដើម្បីផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍គ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងវិស័យតុលាការ ដើម្បីឱ្យវិជ្ជាជីវៈរបស់ចៅក្រមកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព។

ឯកសារយោង

១. បទដ្ឋានគតិយុត្ត

- **រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**, ថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣
- **ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩
- **ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ចុះថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៧
- **ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្ម មាត្រា ២៤៧, ៣៦៨, ៣៧២ និង មាត្រា ៣៨២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**, លេខ នស/រកម/០៦១៣/០០៩, ចុះថ្ងៃទី០៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣
- **ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គការតុលាការ**, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៥, ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤
- **ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា**, លេខ នស/រកម/០៧១៤/០១៦, ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤
- **ច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន**, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦

២. សៀវភៅ និងស្នាដៃនិពន្ធ

- **អ៊ិន បូផា**, នីតិភស្តុតាង, បោះពុម្ពលើកទី២ ឆ្នាំ២០១៦
- **រុន ពណ្ណារិទ្ធ** និង **ចាំង ស៊ីណាត**, នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច, ២០១៥-២០១៦

បញ្ជីឧបសម្ព័ន្ធ

I. ឧបសម្ព័ន្ធទី១ គម្រូដីកាតំណាងអយ្យការ

១ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

២ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

៣ ដីការចាត់ឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែម

៤ ដីកាសន្និដ្ឋានសុំឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

៥ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ

II. ឧសសម្ព័ន្ធទី២ គម្រូដីកា និងកំណត់ហេតុចៅក្រមស៊ើបសួរ

១ ដីកាសម្រេចចាត់តាំងចៅក្រមស៊ើបសួរ

២ ដីកាកោះ

៣ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន

៤ ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន

៥ ដីកាបញ្ជប់ឱ្យនាំខ្លួន

៦ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

៧ ដីកាបញ្ជប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

៨ ដីកាបញ្ជូន

៩ ដីកាសម្រេចឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

១០ ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

១១ ដីកាសម្រេចមិនឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

១២ ដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្ន

១៣ ដីកាសម្រេចដាក់ជនត្រូវចោទឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

១៤ ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នបន្ត

១៥ ដីកាសម្រេចពន្យារពេលឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

១៦ ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នបន្ត

១៧ ដីកាសម្រេចដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ

១៨ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែង

១៩ ដីកាសម្រេចមិនព្រមដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ

២០ ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស

២១ ដីកាបញ្ជូនឱ្យឆ្លើយ

២២ ដីកាបង្គាប់ឱ្យស្រាវជ្រាវ និងបំពេញសាវតាជាតិ

២៣ ដីកាចាត់តាំងអ្នកជំនាញ

២៤ ដីកាទទួលស្គាល់មេធាវី ឬអ្នកការពារ

២៥ ដីកាសម្រេចប្រគល់វត្ថុចាប់យក

២៦ លិខិតជូនដំណឹងអំពីការបិទការស៊ើបសួរ

២៧ ដីកាបញ្ជូនព័ត៌មាន

២៨ ដីកាបញ្ជូនសំណុំរឿងឱ្យពិនិត្យ

២៩ ដីកាដំណោះស្រាយ

៣០ ដីកាសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់

៣១ លិខិតជូនដំណឹងពីការសម្រេចបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅជំនុំជម្រះ

៣២ ដីកាបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅជំនុំជម្រះ

៣៣ ដីកាបង្គាប់រក្សាទុកជនត្រូវចោទឱ្យនៅពន្ធនាគារជាបណ្តោះអាសន្ន

៣៤ លិខិតជូនដំណឹងស្តីអំពីការសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ

៣៥ ដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ

៣៦ កំណត់ហេតុស្តីពីការសួរចម្លើយតទល់

៣៧ កំណត់ហេតុស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី

៣៨ កំណត់ហេតុស្តីពីការសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ

៣៩ កំណត់ហេតុស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងជនរងគ្រោះ

III. គម្រូដីកាសតាស៊ើបសួរ

១ ដីកាសម្រេច